

Domoznanski oddelek

tp 07

JESENSKI listi

2009

070.48-057.75(497.12 Ilirska Bistrica)



2001407,16

COBISS

ILIRSKA BISTRICA

POSEBNA PRILOGA

Mešani pevski zbor *Avgust Šuligoj*
Društva upokojencev Ilirska Bistrica

Naših 25 let



*Mešani pevski zbor Avgust Šuligoj
Društva upokojencev Ilirska Bistrica*

Beseda uredništva

Lepo pozdravljeni!

Pred nami je najnovejša številka Jesenskih listov. Izšli so s precejšnjo zamudo. Seveda se za zamudo vedno najde opravičilo. Tudi tokrat ga imamo. Počakali smo na slavlje našega mešanega pevskega zbora društva upokojencev. Naš pevski zbor letos slavi lep jubilej - 25 let neprekinjenega delovanja. Na ta jubilej smo vsi ponosni, še posebej pa pevke in pevci zbora.

Zato smo v posebni prilogi, v srednjem delu te številke Jesenskih listov, precej prostora namenili delu zbora od ustanovitve pa vse do danes.

Zahvaljujemo se prav vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri vsebinski pripravi te številke našega glasila. Posebej naj pri tem poudarimo vlogo, ki so jo pri tem imeli predsednik društva upokojencev Franc Gombač, župan občine Anton Šenkinc ter vsi člani uredništva. Pomembno delo sta opravili tudi avtorici kronike pevskega zbora Danica Pardo in Mirjam Derenčin.

Želimo vam prijetno branje, hkrati pa vas, dragi bralke in bralci, naprošamo za sodelovanje pri naslednjih številkah našega časopisa. Pri oblikovanju naslednjih števil glasila imamo nove načrte in izzive. Pridružite se nam s svojimi pisnimi prispevki. Kljub različnim ocenam in pripombam, ki jih dobiva uredništvo, bi radi ohranili ta časopis, ki vztraja že trinajst let. To je že tradicija!

Uredništvo

Jarice

Jarice - najbrž jih poznate. To so tiste nizke rumene rožice, podobne zlatičam, ki pokukajo sredi zime, včasih še pred zvončki na plan. Danes sem na našem vrtu opazila prvo. Prikuka najprej glavica, druga za drugo, šele nato pridejo na dan listi. V teh turobnih zimskih dneh so kot sončni žarki s svojo rumeno barvo.

In ob tej prvi jarici sem spet pomislila na Marico. Čudno, kako so ljudje, ki si jih imel rad in jih ni več, vedno s teboj, vedno v tvojih mislih. Vsaka še tako nepomembna stvar, kot je majhen rumen cvetec sredi vrta, ti na novo obudi spomine in občutke. Te jarice mi je pred leti dala ona. Pa se nekako nočejo prav razrasti. Pred njeno hišo pa jih vsako leto vzcveti velika rumena preproga.

Pred njeno hišo ... Kolikokrat sem bila v tej hiši, k njej sem hodila kot domov, saj je znala pričarati občutek domačnosti in topline. Vedno si bil dobrodošel in vsakič se te je iskreno razveselila. K njej si prihajal brez trkanja, brez zvonjenja, kar vstopil si, in kadarkoli si prišel, napovedan ali nenapovedan, te je sprejela z nasmehom: »O, ti si. Si lačna, sedi, imam pripravljeno to pa to ... Boš malo tega, boš malo onega ...« Iz njene kuhinje je vedno dišalo, kot da te vsak čas pričakuje.

Vedno te je bila pripravljena poslušati, tako da si lahko pri njej odložil delček bremena skrbi, ki si jih nosil s seboj, in vedno te je znala udobrovoljiti s svojim izrednim smislom za humor, ki je ni zapustil niti v težkih trenutkih. Z njo si se lahko razjokal in nasmejal.

Med nama je bila močna navezanost, noben nesporazum, nobena zamera ni trajala dolgo in prav zaradi tega je praznina ob njenem odhodu toliko globlja in boleča.

Ko grem mimo njene prazne hiše, se mi zdi, kot da nikoli nisem bila v njej. Ljudje smo tisti, zaradi katerih prihajamo, ne stavbe in ne stvari. Ko ljudi ni več, ti stvar ne pomeni nič več, niti rože, ki jih je imela polne balkone in niti jarice, ki bodo tudi letos obarvale njen vrt zlatorumeno, kljub temu, da ni nikogar več, ki bi jih občudoval in ki bi ga razveseljevale.

Breda Grlj



Umetnik z Brkini v srcu - Andrusko Karoly



Andrusko Karoly (1915—2008), umetnik, grafik in slikar rojen v Senti na severu Vojvodine v prvem letu svetovne vojne, je ob koncu lanskega februarja preminil v madžarski Magyarokiszerviz. Trda življenska pot delavskega otroka pa vendar z velikim talentom za likovno umetnost ga je vodila najprej v tiskarski poklic. Od tu pa do grafičnega in likovnega ustvarjanja je bil le še korak. Njegov likovni opus je izjemen, nekaj tisoč slik v olju, pet sto akvarelov, 4500 ekslibrisov izdelanih v lesorezu in linorezu, na stotine grafičnih listov, nekaj sto knjižnih grafičnih miniatur in med njimi tudi miniatura v usnje vezana knjižica z grafičnimi podobami motivov iz naših Brkinov izdana leta 1980. Posebno rad je obiskoval Slovenijo. V grafikah je rad upodabljal slovenske gore, motive z Gorenjske, z Blejskim jezerom, kozolci, naš Kras. ... vse kar je tako različno od njegove ravne Vojvodine.

V njegovi rojstni Senti so letošnje leto 2009 proglasili za leto Andruska Karolyja in pripravili vrsto prireditev. Izdali so veliki letni koledar s predstavitvijo trinajstih njegovih velikih grafik v lesorezu in se odločili, da bodo v tem letu svojega velikega umetnika predstavili tudi kot pomembno ime mesta in opozorili obiskovalce Sente na njega in njegov umetniški opus.

Umetnik Andrusko Karoly je Ilirsko Bistrico in Brkine obiskal dvakrat, obakrat na povabilo Društva exlibris Sloveniae in njegovega tajnika prof. dr. Rajka Pavlovca. Od leta 1992 je bil tudi častni član društva.

Prič se je udeležil izleta čez Pivko, po Brkinah do Krasa leta 1980 in se z izletniki za kratek čas »ustavil na kavo« v Hotelu Turist tudi v Trnovem. Bilo je dovolj, da je oko umetnika Karoliya odkrilo številne motive našega mesta. Kratki postanki izletnikov po Brkinah in na Krasu pa so napolnili njegovo popotno skicirko, kar je bilo dovolj za grafično predstavitev naših krajev v omenjeni knjižici njegovih grafičnih biserov.



Drugič se je zadržal v Bistrici dalj časa. Prišel je s prof. dr. Rajkom Pavlovcem na predstavitev redne številke Bistriških zapisov in to prav na svoj osemdeseti rojstni dan, 27. junija 1995. Bistričani smo mu javno čestitali in zaploskala mu je velika množica zbranih.



Bistričani, člani Društva exlibris Sloveniae, hranimo vsaj sto in več ekslibrisov Andruska Karolyja izdelanih v linorezu ali lesorezu z njegovima značilnoma inicialkama AK ob robu grafike. Prav motivi ekslibrisov s podobo Trnovega in Brkinov pa so nam seveda še bolj pri srcu.

Vojko Čeligoj

Po Brćinih sem pohajal

Svoje cajte sem pohajau po Brćinih će pa les, sem v vaseh se rad ustavljal jn počinu malu vmejs.

So povsod me tam poznali, kaj sem malu bil okroh, jejt jn pit so mi dajali, da b' laglje šeu na pot.

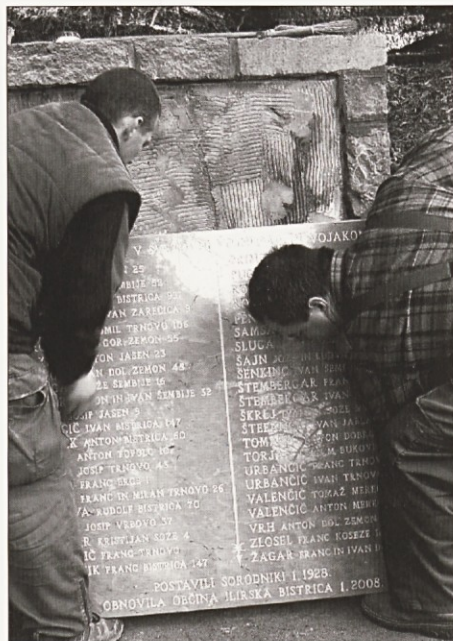
Jarke use sem tam obredu, vrhe use jn use vasi, kilometre sem naredu, cajti taki so bili.

No, ku se je use končalu jn ku je zavladau mir, spet u Brćine me je gnalu, de še pupo b' udobil.

Končnu sem se tam oženu, zdej ne smem več naokroh, pravi žena: mir boš jemu jn naboš bil več falot.

Marijan Horn, Zagreb

Spomin na padle v prvi svetovni vojni - novi spominski plošči



Kar dvajset let so trajali pozivi društev in posameznikov, pa tudi Jesenskih listov na pomoč vse, ki bi lahko kaj storili, da se spominski plošči vendarle ohranijo in uredijo. Na srečo je občina storila odločujočo potezo in zagotovila potrebna sredstva za zamenjavo dotrajanih plošč in izdelavo novih. Delo je kvalitetno opravilo kamnoseštvo Velenik iz Ilirske Bistrice. Slovesno odkritje novih plošč so opravili predzadnji dan starega leta in tako dostojno javno počastili spomin na padle domačine, kar ni bilo moč storiti ob njihovi otvoritvi pred 80 leti. Simbolično dejanje odkritja so opravili župan občine Anton Šenkinc, predstavnik ZZB Lado Čeligoj, predstavnik veteranskega združenja vojne za Slovenijo major Janko Rutar ter Vojko Čeligoj za

društvo TIGR. V kulturnem programu so nastopili Jasenski pevci z dirigentom Sašom Boštjančičem, program slovesnosti pa je povezoval Franc Gombač. Dela pri uspešni obnovitvi obeh spominskih plošč je vodil kustos domačega muzeja Ivan Simčič.

Morda pa bralci Jesenskih listov med vklesanimi imeni na obeh ploščah še prepoznajo katerega padlega iz svoje rodbine ali sosedstva. Zberimo še vse kar je moč zbrati o pokojnikih, fotografije, dokumente, še znane podatke in jih povežimo v zapisano pripoved, da njihova žrtev ne utone v sivino pozabe.

Vojko Čeligoj

Padlim v prvi svetovni vojni z območja Ilirske Bistrice in sosednjih vasi so sorodniki, ob 10. obletnici konca vojne, v letu 1928, postavili dve spominski plošči. Na njih so vklesali imena kar 94 padlih. Bila je to velika žrtev za te kraje na robu nacionalnega ozemlja.

Zbiranje imen, denarnih sredstev in izdelavo obeh plošč so morali opraviti v tajnosti in na skrivaj, saj novi gospodar, vse bolj fašistično usmerjena Italija, je bila sovražno nastrojena takim pobudam. Obe plošči so zato na skrivoma postavili kar v notranjosti župnijske cerkve sv. Petra v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Iz nerazumnih razlogov so leta 1961 ob obnovitvi cerkve plošči odstranili iz cerkve in ju zataknil na pokopališki zid. Čez pet let, v času urejanja spominskega parka na Hribu svobode in odkritja osrednjega spomenika na tem hribu je Viljem Kindler zaslužni načrtovalec zelenih površin na Bistriškem postavil obe plošči na uglednejše mesto ob dostopnem stopnišču do osrednjega spomenika. Žal se je izkazalo, da kamniti plošči nista primerni za zunanjo postavitev in sta v tem času vidno propadli.



Tokrat objavljamo zadnjo fotografijo Franca Urbančiča Vratarjevega iz Trnovega 46, stoji tretji z leve v zadnji vrsti. Fotografiran je s svojo vojaško skupino v Pulju, verjetno na vojaški vaji pred odhodom na rusko fronto. Sliko je poslal iz Pulje svoji soprogi Pavlini. Ali sam ali s skupino sotovarišev so zašli v močvirje in utonili. Dragoceno družinsko sliko nam je poslal Urbančičev vnuk Danilo Paskvalič iz Argentini.

Kratke - resnične

Že kot otrok je bil redkobeseden. Nikoli ni po nepotrebnem trošil besed.

Tistega dne je bil zatopljen v igro, mama pa je kuhala kosilo.

»Tine, pojdi po drva!«

Še bolj se je poglobil v igro.

»Tiiinee, prinesi drva!«

Zopet nič.

»Tine, prinesi drva, dala ti bom bonbone.«

Šel je na dvorišče, si pri tnal naložil naročaj polen in jih stresel pred štedilnik.

»Daj bonbone!« »Kakšne bonbone, saj jih nimam.«

Ni se začel dreti, vpiti, da laže, ni začel jokati, ni začel cepetati, ni začel tolči s pestmi po materi. Mirno je pobral eno poleno za drugim v naročaj, odšel z njimi iz hiše in jih stresel pri tnal na tla.

Nato se je spet zavzeto lotil igre.

Oče je moral v bolnico, daleč, v Ljubljano. Zdravljenje je bilo dolgotrajno. Na obiske je hodila mama in vsakokrat je vzela enega od otrok s seboj. Otroci smo se tega veselili, saj je bila že vožnja z vlakom pravo doživetje, za večino prvič.

To nedeljo naj bi šel z materjo Miloš. Bil je zanj to teden poln pričakovanja. Vožnja z vlakom. Še nikoli se ni peljal, čeprav je pogosto gledal vlake, ki so vozili mimo naše vasi. Štel vagone dolgih tovornih vlakov, ki jih ni hotelo biti konca, ugibal, kaj vse prevažajo ti vagoni in čakal, da bo vlak zdrvel mimo in se bodo zapornice končno odprle. Najljubši pa so mu bili potniški vlaki, ti so bili krajši in so kot piš zdrveli mimo. Videl je obraze ob oknih, včasih odprtih, in gledal, kako jim veter

kuštra lase. Vsi obrazi so se mu zdeli nasmejani, polni veselega pričakovanja. Zavidal jim je. Kdo ve, kam jih nosi vlak, kdo ve, kaj vse bodo tam doživeli. Zagotovo je vedel, da jih tam nekje čaka samo veselje, samo sreča, ne bi moglo biti, da bi jih vlak pripeljal v žalost, v skrbi.

Zdaj bo končno tudi njegov obraz eden izmed tistih, srečnih, ki nasmejani drvijo v vlakom mimo vasi, gozdov, polj, rek ...

V petek pa se na domačih vratih prikaže oče. Odpustili so ga. Domači se veseli zgrinjajo okrog njega, iz kota pa se zasliši presunljiv Milošev jok: »Zakaj si prišel, zdaj pa se jaz ne bom mogel peljati z vlakom.«

Doma smo imeli tudi nekaj krav. Večkrat sem šla z mamo v hlev, ko je molzla. Ni marala, da se motam med kravami, saj sem bila še premajhna, dopolnila sem šele drugo leto. Posebno ena od krav, Liska, se ni pustila molsti. Otepala je z repom, brčala in večkrat se je zgodilo, da je mami prevrnila vedro z mlekom.

Nekega popoldneva, ko so vsi počivali, me je na dvorišču zalotila soseda, kako grem z lončkom iz hleva.

»Kje si bila pa ti, Tinčka?«

»Oh,« sem čisto po odraslo odgovorila, »šla sem malo pomolst to našo Lisko.«

»Pa si namolzla kaj?« se je pošalila soseda.

»Sem ja, ene pol litle«

In soseda je zaprepaščena ugotovila, da imam v lončku za dobra dva prsta še toplega mleka.

Pet let mu je bilo. Vzel je sekirico, našel skrit kotic, od koder ga niso mogli videti,

in na tnal sekljal veje. Naenkrat je sekirica usekala po prstu. Kapica prsta je skoraj odletela. Pritekla je mama in mu med očitki, zakaj nikoli ne uboga, zakaj vedno počne stvari, ki jih ne bi smel, da mu je tako početje že stokrat prepovedala, zdaj pa ima, kdaj si bo zapomnil, da sekira ni za otroke, da jo bo še v grob spravil z neprestanimi neumnostmi, drugi otroci lepo ubogajo starše ..., nekako uspela stisniti odsekan del k prstu in vse skupaj poviti.

Kremžil je obraz in stiskal ustnice od bolečine, zajokal pa ni.

Do zdravnika je bilo štiri kilometre peš. Ihtavo ga je prišla za roko in sta šla. »Kam ga pelješ Mica?« je bila radovedna soseda. Mama se je spet razburila: »Ah, ta mularija, nikoli ne uboga, kaj mu je bilo tega treba, zdaj pa ima ...«

Tudi druga ženska, ki sta jo srečala, je bila radovedna, kam ga pelje.

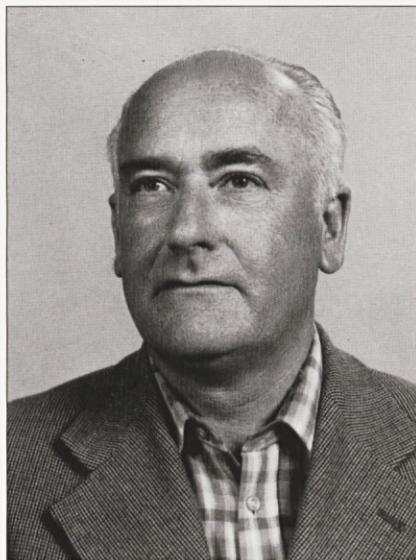
Takrat pa se je ustavil kot trmasta mula in se ni hotel premakniti z mesta. Zaman mu je mama prigovarjala, da morata čimprej do zdravnika, najprej zgrda, potem zlepa, končno, ker se še vedno ni premaknil, tudi z obljubami. Mislila je, da se boji, pa ni bilo to. »Če še eni babi poveš, ne grem nikamor.«

Zdravnik mu je prst zašil in ves čas, čeprav je strahovito bolelo, saj takrat še niso poznali tako učinkovitih sredstev proti bolečinam, ni zajokal. Za korajžo ga je zdravnik pohvalil in mu dal nekaj škatlic od zdravil, da se bo z njimi igral.

Doma so pisane škatlice zamikale mlajšega brata in začel se je igrati z njimi. Takrat pa mu je prekipelo, z vso ihto se je zagnal v brata: »Ne boš, za te škatlice je mene preveč bolelo.«

Breda Grlj

Obrazi našega mesta – Julijan Gržina



Za Juleta Marinkotovega, tako se je reklo po bistriško, sem prvič slišal v mojih otroških letih. Nekega dne so gostje v naši gostilni, eden drugemu pripovedovali novico dneva: "Jule Marinkotov se je ponesrečil z lovsko puško, ob levo roko bo!" Pripovedovali so si različne podrobnosti te nesreče, ki se jih več spominjam. Kmalu pa sem ga, kdaj pa kdaj, videl z roko v črni usnjeni rokavici. Kljub tej nesreči pa je Jule ostal vse življenje poln energije, dobre volje, raznovrstnih dejavnosti in del s katerimi se je ukvarjal.

Na kratko bi ga lahko označili za pevca in športnika. Kljub širini teh dveh besed, posebno besede športnik, je bil še marsikaj. Tako n.pr. prvi bistriški vremenar, nekoliko zares, nekoliko za šalo. Dolga leta si je dnevno zapisoval vremenske podatke: temperaturo, oblačnost, sončnost. Deževne dni ipd. Na podlagi teh zapiskov je prišel do zaključka, da vsako vreme traja povprečno tri dni. In ko se je pripravljala kakšna nogometna tekma ali izlet je vselej napovedal vreme: "Lepo in sončno bo, gremo!" Res je bilo lepo in sončno, včasih je bilo, včasih ne, takšno kot napovedi takratne meteorologije.

S petjem in športom je skrbel za dušo in telo. Kot pevec bi verjetno dosegel lepe uspehe, da ne bi bilo predvojnih in medvojnih razmer. Kljub zamujenemu času se je tam okrog leta 1950 za par let vključil

v zbor ljubljanske opere in se tam istočasno učil še solopetja. Operni solist pa je velik zalogaj in večkrat je tarnal: "Težko je težko, pretežko!" Vrnil se je v Bistric in s petjem nadaljeval v zboru, ki ga je vodil Alojz Grm.

Leta 1947 je zbor gostoval na Reki in v živo pel na tamkajšnjem radiu. Na sporedu je bila tudi Kettejeva "Na trgu", se spominja Mitko Grlj, ki je takrat še kot otrok šel tja s svojim očetom, pevcem tega zbora. Prvi tenor Jule Gržina je dobil od zborovodje nalogo, da pesem začne kot solist. Pesem se začne z besedilom: "Noč trudna molči," Jule pa je začel: "Na trgu noč trudna molči," kar je pevce v prvem trenutku zmedlo, v nadaljevanju pa so le prebrodili ta začetni lapsus in pesem dobro odpeli. Seveda je bilo na ta račun ob povratku domov zelo veselo, posebej še na postanku v gostilni na Jušičih, kjer je osemnajst pevcev "bandalo" do onemoglosti, saj so spili kar "dopjo" vina.

S športom se je začel ukvarjati mnogo prej, saj je bilo takrat slovensko petje prepovedano. Treniral in tekmoval je v takratnem atletskem klubu GIL v Ilirski Bistrici, tedaj Villa del Nevoso. S tem klubom je tekmoval na prvenstvih reške province, katere del so bili naši kraji.

Kraljici športa je sledila vrsta drugih športnih panog kot nogomet, košarka, tenis, namizni tenis, smučanje. Ni bilo panoge, kjer ne bi sodeloval kot organizator, trener, sodnik, igralec ali kot ustanovitelj ali soustanovitelj neke športne zvrsti.

V športu je vselej sodeloval z dozo hudomušnosti, posebno še na nogometnih prijateljskih tekmah stari - mladi, suhi - debeli, ki so bile prav po njegovi zaslugi gledalcem v zabavo in smeh.

Igro je popestril z raznimi "sodniškimi vložki" kot kazenskimi streli čeprav prekrškov ni bilo ali z enajstmetrovkami, ki so povzročali proteste in prepire med igralci v veselje gledalcev. Pri takšnih odločitvah

pa je pomagal slabšemu moštvu tako, da so se takšne tekme končevale z neodločenim izidom. Poraženci so se mu preveč smilili.

Na ligaških tekmah pa je sodil z drugačno muziko, tako kot so zahtevala stroga sodniška pravila in dosledno objektivno.

Nogometaši, ki jih je treniral, so tarnali, da jim na treningih po celo uro predava, igrajo pa le petnajst minut. Seveda ni bilo povsem tako, le igralcem se je zdela teorija strašno dolga, praksa pa vedno prekratka. S "predavanji" pa je v bistvu hotel igralcem vcepiti nogomet tudi v glave, kar mnogi tudi še danes ne vedo za to nogometno resnico: igrati tudi s pametjo.

S športom so se vedno ukvarjali predvsem mladi in šport je bila Juletova vez s katero se je tako rad in starejši od njih družil z njimi tudi takrat, ko ni šlo le za šport ampak tudi za druge igre ali prijateljsko druženje. Takrat so bile v modi številne domače, ljudske igre kot "pic - poc, bic - boc", "pandolo", "kozy zbijati", tekme s kolesarskimi šinami, škrebanje. Pri teh igrah je bil organizator, sodnik, igralec ali karkoli je že ta posamezna igra zahtevala. Tekme s šinami po znanem bistriškem krogu, iz placa na plac, so trajale tudi po nekaj ur.

Bil je vnet planinec, ki je poznal vsak kotiček snežniškega pogorja in avtor pesmi "Snežniška". Ko se je razgledoval z vrha Snežnika je razglednikom pravil: "Kaj do Bosne, da se vidi? Do Turčije se vidi iz našega očaka!" In ko so napeli svoje oči so mnogi res videli obrise turških minaretov, da niso mogli verjeti svojim očem, takšno moč je imela njegova daljnovidnost.

Nekega poletnega večera se je Julijan Gržina sprehajal po Bistrici v družbi z Alojzom Srebotnjakom, Antonom Nanutom, Jankom Šlencem in Rudijem Dujmovičem. Kot vasovalci so prepevali na raznih koncih mesta. Jule je v nekem trenutku zapel bistriško himno "Tječe, tječe". Alojz Srebotnjak si jo je zabeležil in kasneje napisal notni zapis za moški zbor. Takrat

je naša himna zapela tudi izven bistrških meja.

Na neki prireditvi v kinodvorani je pel solo. Ko je pel drugo kitico pa je tako visoko dvignil svoj tenorski glas, da pesmi ni mogel odpeti do konca. Kdo drugi bi v zadregi utihnil, začel pokašljevali ali na kakšen drug način skriti svojo zadrego. Jule pa se je z rokami prijel za glavo in kot gledališki igralec zbežal z odra ter zadevo spremenil v veseloigro in se čez trenutek nasmejan vrnil na oder ob splošnem smehu in aplavzu.

Ko pa sta s profesorico Božo Brecelj na podobni prireditvi, v duetu zapela znano pesem "Samo en cvet, en češnjev cvet odlomi moja draga ..." sta zapela vrhunsko in operno, saj sta oba imela za seboj nekaj operne "učne dobe".

V Bistrici so se tedaj, okrog ali po letu 1950 lotili tudi operete. Naštudirali so opereto "Kovačev študent". V njej so peli Slavoj Ježev - sin kovača, Drago Grlj - kovač, Milo Cubr, Branko Ježev (študenta) ... In pel je tudi Jule Gržina (kot študent), saj ne bi bilo mogoče, da ne bi.

Jule je bil pravi virtuoz v žvižganju na drevesne liste ali travne bilke. Igral je znane melodije in s tem instrumentom nastopil na prireditvi "Pokaži kaj znaš." Njegov učenec na to glasbilo je bil Mile Šuštar, ki je v tem pokazal veliko glasbeno nadarjenost. Jule je kot pevec izkoristil vsako priliko za petje in prepevanje.

Saša Batista - Vipavčev se spominja voženj s tovornjaki - avtobusi tistega časa, na planinske, smučarske ali druge izlete, ko je Jule včasih zapel trojezično pesem: "Zwanzig personen v avtomobil, to je zu viel / viene ena žvolta il kamjon si volta / in zwanzig personen je ales caput."

Ob takšni napovedi je marsikdo prosil sv. Krištofa, zavetnika voznikov in potnikov, za varno vožnjo. In res, nikoli ni prišlo do napovedane žvolte.

Še pred leti je na dolgi električni žici, razpeti čez plac visela svetilka. Takrat še ni bilo po ulicah in po placu sedanje avtomobilske promenade in ko je padla poletna noč, se je pod svetilko zbrala mladina in še kdo "s placa in okolice" v splošni debati, ki je trajala od 21. ure pa tja do ene. Ta debatni nočni klub je vodil predvsem Jule in debatiralo se je o športu, prireditvah, ljubezenskih zadevah, dnevnih dogodkih, načrtih, filmih, ki jih je Bine vrtel v kini in se končevale z vici in petjem pianissimo. Pravo mediteransko vzdušje, življenje do poznih nočnih ur.

Julijan Gržina za svojo pevsko kariero ni prejel priznanja. Leta 1980, 2. decembra pa je za svoje dolgoletno športno delovanje prejel Bloudkovo priznanje.

Takšen in mnogo več od v tem "obrazu" zapisanega je bil Julijan, Julij, Jule - Marinkotov. Uradno ime mu je bilo Julijan. Sam sebi je včasih, posebno meseca julija, pravil Julij. Verjetno je tedaj znal povedati kakšno besedno igro z imenom meseca julij in s svojim imenom Julij. Bistričani pa smo ga klicali Jule.

Ne glede s katerim od teh imenskih različic je živel, med nami je vselej živel življenje polno optimizma, energije, veselja in delavnosti, ki jo danes marsikdaj zelo pogrešamo.

Ivko Spetič

Marijan Horn

Marijana Horna smo spoznali ob gostovanju našega pevskega zbora pri naših rojaki v Zagrebu. Bilo je to že leta 2000. Prisrčno so nas sprejeli. Bilo je tako, kot da se že dolgo poznamo. Z nekaterimi smo se res že prej poznali, saj so nekoč tudi prebivali v naših krajih. A posebno pozornost je pritegnil starejši gospod, ki so ga na glavni prireditvi večkrat citirali. Poslušali smo njegove lepe domovinske pesmi. Ob slovesu nam je podaril njegovo pesniško zbirko *Pojdi z mano*. Čeprav je po rodu iz Litije, pa iz njegovih pesmi veje navezanost na naše kraje. Predvsem na Brkine. Iz njegovih pesmi je razvidno, da je tu dobil življenjsko sopotnico.

Marijana, našega prijatelja, ni več. Njegove pesmi pa nas bodo spominjale na dobrodušnega gospoda, ki je tako zelo ljubil svojo domovino, a ga je življenje, kot mnoge druge naše rojake, odpeljalo izven svoje domovine. Prepričan sem, da bomo njegove pesmi še velikokrat slišali. Tudi uglasbene bodo, saj so zelo spevne in primerne za narodnozabavne napeve.

D. Grlj

Pridi, Zate

Verjetno je malo pevskih zborov, ki lahko sami ustvarijo svojo pesem. To je uspelo našemu upokojenskem pevskemu zboru Avgust Šuligoj. Pevka tega zbora Danica Pardo je zelo plodna pesnica. Izdala je dve pesniški zbirki. Nekatere njene pesmi kar kličejo po uglasbitvi. In res se je že nekaj glasbenikov lotilo glasbene obdelave njenih pesmi. Izreden uspeh in aplavz sta doživeli uglasbitvi dveh pesmi in sicer Privid in Hiša brez vrat. Avtorica uglasbenih pesmi je Andreja Hrvatin iz Kozine, pesmi pa je imenitno zapel eden naših najboljših primorskih zborov: akademski pevski zbor univerze v Kopru pod vodstvom odličnega skladatelja in dirigenta Ambroža Čopija. Pesmi Danice Pardo so se lotili tudi drugi ljubitelji glasbe. Tako sta kar pri upokojenskem zboru nastali še dve skladbi na Daničino besedilo. Note je pripisal kar njihov zborovodja. Pesem Pridi je našla mesto v repertoarju domačega zbora, pesem Zate pa je v seznamu pesmi drugih pevskih zborov na Bistriškem, v Postojni, Pivki in Zagrebu.

Tako izgleda notni zapis pesmi Pridi.

D. G.

Pridi

Besedilo: Danica Pardo
Priredba: Mitko Grlj

Pri - di, po - ma - gat mi son - ce lo - vit, pri - di po - ma - gat
Pri - di po - ma - gat mi ve - ter u - jet, v_ro - žni - ka tra - vo
Pri - di, pri - di son - ce lo - vit, pri - di po - ma - gat
ve - ter u - jet, v_ro - žni - ka tra - vo

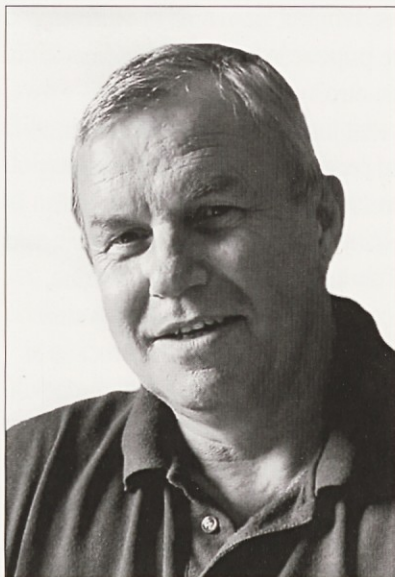
7
zve - zde po - skrit. Mav - ri - ca tvo - ja bi ra - da bi - la
mu - rn - če štet. Z_ro - so u - mi - ta ste - za za dva,
zve - zde po - skrit. Mav - ri - ca bi ra - da bi - la,
mu - rn - če štet. Z_ro - so_u - mi - ta ste - za za dva

13 1 2
in tvoj o - blak na mo - dri - ni ne - ba. dri - ni ne - ba.
v_ži - tu zo - re - čem bo dom za o - ba. dom za o - ba.
in tvoj o - blak na mo - dri - ni ne - ba. dri - ni ne - ba.



Razmeroma še mladi pevci na eni izmed vaj

Znani Bistričani - Bistričanke in njihovi ljubljenci



Tokrat ni prispevka našega zvestega sodelavca Vojka Štembergerja. Prizadevnega sodelavca, ki nam je v vsaki številki Jesenskih listov predstavljal naše ljudi in njihove ljubljence, smo izgubili za vedno. Seveda pa ga bomo ohranili v trajnem spominu. V našem časopisu bomo poskušali še naprej obdržati njegovo stran. Tokrat bo portret Vojka opisal njegov prijatelj Franček Šterman, član kinološkega društva Ljubljana.

Naš Vojko

Vsi smo ga poznali in imeli radi. Bil je tak, da nam je v trenutku bil blizu. Pa kaj vse je počel. Ne bi našteval, saj bi bilo preveč.

Midva sva se spoznala v Kinološkem društvu Ljubljana pred mnogimi leti, ko je prišel s svojim psom v šolo. Želel ga je vzgojiti, izšolati. Neverjetno jima je šlo. Psi Gerija, čeprav je bil labradorec, je vrhunsko izšolal po najvišjih IPO programih. Pes je odlično obvladal vse vaje, tudi vaje napada in obrambe. In kje je bilo bistvo tega uspešnega šolanja? Večkrat sem se vprašal, saj Vojko ne rabi nas inštruktorjev, saj zna sam. Te njegove sposobnosti, katere je obogatil z izkušnjami, smo v Kinološkem društvu izkoristili in ga vključili v inštruktorske vrste.

Bil je odličen inštruktor, bil je najboljši. Redkim je dana sposobnost, da lahko v trenutku zaznajo pasji značaj in razpoloženje. Prav tako so se redki sposobni ob delu s psom psihično in fizično na primeren način približati psu tako, da ga sprejme, sledi in zaupa.

Vojko je bil tak, zato so ga tudi psi imeli radi in ubogali. Dolga leta smo v Kinološkem društvu Ljubljana sodelovali na številnih strokovnih področjih. Njegov doprinos na največjih mednarodnih tekmovanjih in na svetovnem prvenstvu šolanih psov leta 1992 je bil neprecenljiv. Tudi v domačem kraju je za kužke naredil največ, kar je možno. Za mene ni tako pomembno, da je organiziral šolanja psov, bolj pomembno je, da je pri lastnikih psov dvigoval kinološko kulturo in s tem izboljšal nivo sobivanja psov med nami.

Vojko, psi so hvaležna bitja, škoda, da ne znajo govoriti. Peli bi ti slavo.

Življenje je tako kratko. Nekateri z njim ne vejo kaj početi. Tvoje življenje je bilo plemenito, v nekem smislu življenje dobrotnika, vendar žal prekratko.

Lepo je bilo sodelovati s teboj in čast biti tvoj prijatelj.

Z iskrenim spoštovanjem,

Franček Šterman

Brkinska lonca

Ko sonce zgodaj vzhaja
in jutro se budi,
ko se nov dan poraja
naš kosec že kosi.

Čez dan, ko sonce greje,
se travica suši,
zvečer se kosec smeje,
ko lonco naredi.

Okrog vasi so lonce
in v loncah je seno,
po njem zdaj na vse konce
zares diši lepo.

Zvečer se tam dobijo
vse vaške deklice,
ko s fanti se podijo,
še lonco kdo podre.

Zjutraj pa je zmeda
če lonca ne stoji
in kosec ježno gleda,
zaljubljenecem grozi.

Se mladi le smejijo,
ko revež se jezi,
če lonce ne stojijo
jih prav nič ne skrbi.

Marijan Horn, Zagreb

Nostalgčna razmišljanja

Moto

Seneni voz čez ulico se maje:
za njim spomin na daljnje, tuje kraje,
vonj rož in trav otožno vame veje ...
Vse v daljo gre in sama sem ko preje.

Maksa Samsa

Vedno in pri vsakem človeku se neke oglesi otroštvo - mračno, sivo, ali lepo, nežno, toplo in ljubeče. Otroštvo ostane v človeški podzvesti, potem pa se potihem plazi v zavest odraslega človeka. Začnemo se spominjati majhnih in velikih vzorcev iz našega zgodnjega odrasčanja, pa če se svet okrog nas še tako hitro vrti, blešči ali pa nam sploh ni všeč.

Tudi meni se to dogaja. Čudno je, da izstopa prav ena oseba, ki ni imela velike vloge v mojem odrasčanju, bila je pač oseba, ki je naredila vtis na vsakega od nas, ki smo jo poznali, ali pa smo vsaj mislili, da jo poznamo. Kajti Makse ni nihče prav dobro poznal, le slutimo lahko, da je bila velika čustvena oseba. To je razbrati iz njene skromne literarne zapuščine in njenega vidnega sveta.

Makso sem poznala. Bila sem deklica z bujno fantazijo.

Zdela se mi je čudna, nekoliko sem se je tudi bala: skoraj vsak dan se je ustavila pri nas na okrepcilu. Nona je že vedela, da Maksa potrebuje požirek kave, katerega je že s praga zahtevala z raskavim, ukazovalnim glasom. Vedno mi je ukazala, naj ji snamem njen značilni nahrbtnik (le kaj je nosila v njem?) in ji odvežem zamaščene vrvice.

Sedla je, največkrat je govorila sama s seboj. Nisem je razumela, samo poslušala in gledala sem jo ter skočila pokonci na vsak njen ukaz. Zelo rada je jedla česen. Vsakokrat mi je dala kar celo glavico česna in mi ukazala, naj ga olupim. Potem se je postavila k štedilniku, spekla dišečo stroke in jih slastno pojedla.

Po tem obredu se je umirila in bolj spravljivo spregovorila nekaj besed. Ni bila zgovorna in ni imela obstanka. Kaj kmalu je ukazala, naj ji naložimo nahrbtnik in ga dobro zavežemo. Potem je odšla, čudna podoba, z vedno sivolasimi lasmi počesanimi v "figo". Krevsala je in si pomagala s palico. Marsikdaj je recitirala verze, ki so ji ostali v spominu iz njenih mladih in grenkih dni mladosti.

Že tedaj sem slutila, da Maksa ni beračica. V njej sem slutila osebo, ki jo bom nekoč, ko bom zrasla, občudovala in razumela, sočustvovala z njo. Postala bo moja najljubša tolažnica, samotarka, v kakršno se spreminjam tudi sama - in globoko čuteča ženska. Neljubljena, nerazumljena, zasmehovana, a nikoli beračica - v srcu vedno kraljica!

Maksa s svojo globoko dušo in domoljubnimi čustvi je postala moje zavetišče v samotnih večerih, odkar sem kar naenkrat ostala sama. Vzamem v roko njene Bleščeče prevare in se najdem v njenih verzih. Otožnost me spremlja in kako rada bi, da bi Maksa še živela. Na njen vedno resni, celo mrki obraz bi skušala pričarati nasmeh, prijazno besedo, pobožala bi jo po sivolasi glavi in ji dala vedeti, da razumem njeno samotno življenje. Vendar se vprašam, ali bi to bila potem še vedno ista Maksa? Maksa, ki jo poznamo? Maksa v srcu kraljica!

Zakaj pišem o Maksu?

Mi, kot mladina iz časov 1940 in nekoliko več-letniki smo živeli v nekem drugem času. Nikoli ne bom pozabila tistih let iz mladosti 1955 - in nikoli ne bi želela nič spremeniti. Kajti vsi tisti letni časi so bili drugačni, prekrasni. Vsi, tudi otroci, smo nosili breme še zelo bližnje zgodovine - povojne obnove. Vendar nam ni bilo nič pretežko.

Poletje 2008, več kot pol stoletja pozneje. Nismo več otroci, vsak od nas nosi v sebi spoznanja o življenju. Imamo odrasle otroke, imamo vnuke.

Sama sem svojima sinovoma in vnukoma dolge ure pripovedovala dogodivščine iz mojega otroštva in mladostnih let. Skušala sem jim pričarati tisto nepovratno očarljivo, čeprav skromno, neobvladljivo veselo preživljanje počitniških dni. Naše dogodivščine so bile podobne simpatičnemu junaku Tomu Sawyerju in sedaj še vedno, kot babica, hranim knjigo Marka Twaina o njegovih neugnanih junakih. Otroci so si tako zelo podobni, naj se igrajo na bregovih Missisipija, ali pa na Reki, na ovinku v Korenu in v Babjem jezu pod Zemnom. Naši moderni ful kul otroci ne verjamejo, da je bilo življenje lepo tudi, če smo jedli kruh, namazan z domačo marmelado, s sladkorjem posute paradižnike, krompir pečen na žerjavici, in se vozili s starimi kolesi. Kako prijetno je bilo bosopetenje po vročem, sipkem pesku, ki gre skozi prste na nogah in pušča sledi po poteh proti naši stari Reki.

Še vedno čutim melanholijo in posebno romantiko v prebijanju skozi goščavo trnja in rumenih rož na bregovih reke do kalne, plitve vode. Še vedno je to zame pravo doživetje, kot v otroških letih. Vonj, ki ga je poln poletni dan, to je vonj po reki,rodu. Skozi vročo kopreno nad reko brenči kačji pastir. Rakov pa ni več. Kamni so zakopani v mivko, le tu pa tam še najdem ostanke »plaže« v Babjem jezu in Koren je še vedno globok tolmun.

Vse to sem razkazala svojima vnukoma in jima pričarala svoje otroštvo.

V njunih očeh sem našla razumevanje in njun globok vzdih mi je povedal, da sta me razumela.

Vroč poletni dan je. Otožnost se mi prikraje v srce in davni spomini se mi spet prikrajejo kot lastovke, "od kod so le prišle"? Je res vse še tako živo, čeprav tako davno?

Sedim v hladni sobi, sedim in poslušam glasove iz spominov. Slišim oddaljeno kričanje mularije v našem bazenu, njihovo

čofotanje po vodi, vesele krike ob uspelih ali bolečih skokih s skakalnice.

Bila sem suhljata in preklasta deklica z dolgimi lasmi in temno čokoladne barve, ki nisem hotela iz vode, dokler mi zobje niso šklepetali in pomodrele ustnice niso več mogle niti kričati od veselja ali strahu pred mestnimi mulci.

V spomin se mi prikrađe tudi podoba moje matere, blagohotno se smehljajoče in naslonjene na bazensko ograjo. Kliče me, prinesla mi je malico. Kakšen ogromen kos kruha z marmelado! In poboža me, vidi, da uživam. Naroči mi, naj pravočasno pridem domov in počasi se oddaljuje v tistem svojem rožnatem predpasniku, ozre se in mi pomaha!

Oh mama, bila si lepa in življenje je bilo lepo! Bilo bi prelepo, če bi še kdaj čutila, kako poboža mati...

Mi Bistrčani imamo radi naš Bistrc. Vem, da nimam samo jaz nostalgčnih spominov. Tudi drugi otroci - sedaj smo vsi v jeseni življenja - so takrat živeli drugače kot živijo naši otroci. Saj to je razumljivo.

Sprehajam se po ulicah našega mesta. Veliko se je spremenilo. Vendar mi je bilo prej lepše.

Desetletja nazaj smo mi, mladinci, z lopatami in motikami ravnali gručasto zemljo za igrišča v parku, pa saj ni stezice, kjer niso bile udeležene naše udarniške roke.

Največje doživetje tam okrog 1960 - 1962 pa so bile košarkarske tekme. Kakšno vzdušje!

Na tribunah smo navijali in deklice smo padale v trans kot ob glasbi Elvisa, košarkarji so bili naši junaki, nedosegljivi idoli.

Živelimo s košarko, gasilskimi vesellicami, plesom na vodi pri hotelu Lovec in s

prvomajskimi paradami in z dnevi mladosti - deklice v kratkih rdečih in svetlo modrih krilih, na igriščih pa pravi scenariji barv in glasbe za Titov rojstni dan.

In »Hej brigade« na volitvah! Potem pa veselica. Naši mladi, za kaj vse ste prikrajšani! Čeprav mislite, da je vse ful kul d best, pa ni.

Na placu je še vedno romantično, iz Milostnikovega balkona grozdi hibiskusa dajejo poseben čar stari meščanski hiši in podobi našega Placa ...

Kostanji so prelepi, čeprav nosijo otožni vojni spomin. Saj se ne bo našel kdo, ki jih bo posekal? Ne smemo dovoliti tega, upajmo da bodo še dolgo kljubovali zobu časa.

In potem naprej skozi razdejani Topol proti Sušcu. Hladni in dišeči zrak pomirja in zbuja spomine na gasilske veselice. Še zdaj se spomnim, kako smo se prebijali po ozki potki proti Gradini, kjer je bilo neustavljivo veselo. Mlada dekleta so sijala od brezskrbnosti in rodilo se je veliko simpatij, ljubezni, strasti in nočnih pohodov po rosnih travah.

In tovarna Topol v svojem razcvetu; pa moja mati, ki je bila delavka v neogrevani proizvodni hali. V zimskih jutrih sem ji nosila malico, ki se je ohladila, medtem ko sem prestopala po ledenih tleh in zamrznjenem snegu pred železnimi vrati. Potem je prišla do ograje, vsa zavita v več plasti delovne obleke iz »smb« plastike, s premrlimi rokami in nogami. Vzela je kanglico z malico in komajda spregovorila, saj jo je zeblo, v neogrevanih prostorih starih proizvodnih hal.

Smilila se mi je.

Včasih se sprehodim skozi ostanke stare tovarne. Še vedno zaznavam kiselkasti vonj po parjeni hlodovini. Povsod ležijo naslage umazanije v tej stari tovarni, človek pa ne more verjeti, kako se je vse obrnilo narobe

in verjamem, da ni nikogar v našem mestu, ki se ne bi žalostno ozrl na podrte barake iz časov, ki so za vedno minili.

Dajali so nam slajši kruh, kot ga jemo danes. Bili smo skromnejši in optimistični.

Smo mar danes? Vprašati bi morali našega starega modrijana Frica.

On je znal vedno vse raztolmačiti. Gotovo ga ta njegov talent še ni zapustil. Bil je duhovit človek. Njegovi pogovori s Titovo sliko so bili enkratni in on je bil faca, kot jih je malo. Res je bil samo en Fric, ki bi nam lahko še marsikaj povedal z njegovega vidika. Če ga ni minila volja po duhovitem modrovanju. Enkrat g. Fric bom poiskala in povprašala ...

Prav on nam je popestril večere ob glasbi Feniksov v hotelu Turist, kjer so se rojevale simpatije, ljubezni ... ki so ostale trajne - ali pa tudi ne.

Žalosten je sprehod skozi "Kindlerjev" park. Naš nekdanji ponos, bazen, je do polovice poln umazane vode. V njej se mastijo debele krote, najti je mogoče sledove ljubezenskih noči naših mladih zanamcev.

Kje je tisti bazen, kjer smo preživljali čudovite počitniške dni v letih 1955, pa veliko naslednjih poletij?

Ni ga več. Ostala je samo umazana luknja in zaraščena okolica.

Naš Bistrc je sicer čudovit. Toda park, na katerega smo bili lahko ponosni in ki je zrasel iz žuljev naših mladih rok in prizadevanj pokojnega gospoda Kindlerja, se utaplja v odpadkih. Nepokošena trava čaka na nekoga, ki bi ji dal moč rasti na novo in nam prebivalcem olepšal sprehode skozi bujno okolje, vendar nespoštovano in umazano. Kako je mogoče, da odgovorni za okolje tega ne upoštevajo, ali jim ni nič mar?

Kultura časa in življenja

Mi, generacija upokojencev, smo ustvarjali naše mesto in ga ljubili že tedaj

In ljubimo ga tudi zdaj.

Ne potrebujemo ministra za okolje, ki bi nam s prstom kazal, kako neurejeno okolico imamo. Potrebujemo dobro voljo, vzpodbudo, pa bi še marsikdo poprijel za grablje ali zabredel v umazani potok pri hotelu Lovec. Da, to bi storili, če bi kdo tam zgoraj cenil naša prizadevanja iz preteklih desetletij in ne mislil samo na - kaj pa jaz vem kaj mislijo?

Mi nismo mislili, kdo nam bo plačal udarniške ure.

Delali smo in bilo nam je lepo.

Marsikdo mi bo dal prav, marsikdo pa se bo posmehnil, češ, kaj pa ta filozofira?

Ampak meni to ne more do živega. Prepričana sem, da moja generacija 1940 - 1946 - 1950 goji podobne želje in se spomni časov, ko denar ni bil sveta vladar in ko je bilo srce še na tistem mestu, kjer mora biti.

V prsih namreč; in premogli smo celo čustva.

Mogoče bo še kdo od tistih mladih, ki se takim čustvom posmehuje, nekoč v daljni bodočnosti, doživel »napade« hrepenenja po svojih mladih letih? Bilo bi lepo, prepričana pa sem, da čarov naše mladost žal ne bodo nikoli razumeli.

Neda

Vsaj od takrat, ko si je človek začel ustvarjati samo njemu razumljivo civilizacijo, si je nevede nadel napuh oblasti. Tako, ne da bi se tega zavedali, okovja civilizacije postajajo iz dneva v dan vse debelejša in nas vse bolj utesnjujejo.

Izražanje svoje volje posameznika, ki ima mimogrede povedano ustvarjalno moč, postaja vse bolj utrujajoče. Psihološki pritisk in nasilje na posameznika se izvaja z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Množica se temu stežka upira. Sladka oblast si tako z vidnimi in nevidnimi okovi prisvaja moč absolutnega prava, ki ne postane nikoli dorečena resnica.

Argumenti, ki jih oblast uporablja v svoj zagovor, so vse manj prepričljivi in vse več ljudi ogrožajo ne pa omogočajo. Oblast se zato zateka k argumentom moči in tako izneverja moč argumentov, na katere je do včeraj prisegala pred lastnim ljudstvom. Oblast je v mnogočem dolжник svojim volilcem in davkoplačevalcem ne pa obratno kot se prav rado dogaja. Postavlja se vprašanje: kdo je v službi koga?

Vse bolj in bolj se ustvarja zmešnjava spoštovanja vrednot - nekaterim v pogubo, ki drugim daje navdih sladke oblasti. Vzvišenost ali ponižanost, resnica ali laž, ljubezen ali sovražstvo, pogum ali strah, poštenost ali koristoljubje, iskrenost ali hinavščina je samo nekaj temeljnih vrednot iz etike, morale in vesti o katerih se ob vse hitrejšem tempu življenja premalokrat vprašamo: v kakšnem svetu in medsebojnih odnosih sploh živimo? Gre za vskladitev politike in vsebine našega družbenega življenja!

Tako ekstrem med pogubo in zadovoljstvom postaja vsak dan izrazitejši. Razmere to dopuščajo in celo omogočajo. Ob vse hitrejšem tempu življenja nam trenutni užitek pomeni veliko več kot pa spoštovanje trajnostnih vrednot. Oblike omame so različne in so prisotne na vseh ravneh družbenega dogajanja.

Ni jih mogoče omejiti kaj šele zaježiti ali preprečiti.

Najnovejši produkt oblastne politike je globalizacija. Teži k ustvarjanju novih, vse večjih in kompliciranih sistemov. Eno je gotovo! Vse to se dogaja v škodo individuuma in ne daje odgovorov na mnoga vprašanja današnjega in jutrišnjega dne.

O odvisnosti posameznika od družbenih razmer se ne vprašamo niti v primeru, ko gre za stvarstvo življenja. Investicija v stvarstvo življenja ni več rentabilna niti perspektivna. Družina kot temeljna vrednota je vse bolj odrinjena na stranski tir.

Pa to še ni vse. Človeku kot najvišje razvitemu bitju na tem planetu ni dovolj, da je v konfliktu sam s seboj. Vse izrazitejši konflikt se ustvarja med človekom in naravo. Človek se preprosto spozablja nad spoštovanjem zakonov narave, ki govorijo v prid evolucije. To nespoštovanje je pripeljalo že tako daleč, da se narava vsak dan bolj joče in maščuje obenem. To se dogaja zdaj tu zdaj tam, korak za korakom, v takšni ali drugačni obliki vse hitreje in hitreje. Tako človek postaja čedalje bolj moteč element na materi zemlji.

Spoznanje, da je čas sveta vladar, ki edini z neverjetno natančnostjo zapiše vsa dobra in slaba človekova dejanja je še nedojeta resnica. Utrinek časa, ki je odmerjen človekovemu življenju pa je vsaj približno za vse enako odmerjen. Zaenkrat ni druge alternative.

Vilko

Mešani pevski zbor Avgust Šuligoj
Društva upokojencev Ilirska Bistrica

Naših 25 let

1984 / 2009

To smo mi, naša pevska družina. Začeli smo pred četrto stoletja in zdaj, ob jubileju vam imamo marsikaj povedati. Z vsakim rojstvom se začrtajo cilji in poti do njih. Zato smo se ob ustanovitvi zbora pri Društvu upokojencev Ilirska Bistrica organizirali tudi po pravilih, ki veljajo za ljubiteljske kulturne dejavnosti. Rekli smo si, da bo naša pot prava, če bomo lepo peli in če bo naša slovenska pesem imela častno mesto v repertoarju zbora. Vse to smo izpolnili. Po svojih močeh in z veliko skrbjo za našo besedo in pesem. Leto za letom smo si prizadevali, da bi ime svojega društva in svoje občine častno zastopali. Zdaj vemo, da smo s svojim delom pustili sled v bogati pevski tradiciji pod Snežnikom.

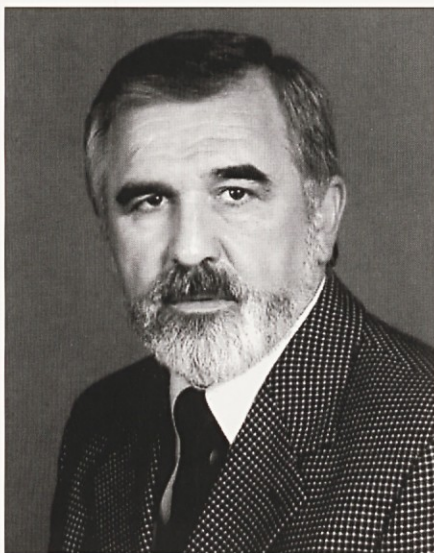


Tudi petje je način življenja. Skozi vsa ta naša leta smo kalili voljo in moč, se preizkušali v vztrajnosti in skrbeli drug za drugega. Srčno in odgovorno. Se prijateljsko povezovali in si priznali, da nekaj manjka, če se dalj časa ne vidimo. Tako, kot je v vsaki družini. In če rečemo, da smo mi sestavni člen primorske in slovenske pevske družine, povemo vse. Če se spomnimo, da smo lansko leto z ramo ob rami prepevali na šentviškem taboru pevskih zborov s pevci številnih evropskih držav in celo iz Amerike, lahko rečemo, da pevci in pesem ne pozna meja. Ponosni smo, da to zmoremo.

Velikokrat smo že povedali in vsakogar, ki je mlajši od nas prepričevali, da četudi smo skupaj stari več kot tri tisoč let, smo srečni in veseli, ker nas pesem družijo in vodi s svojo skrivno močjo. Ta je zmagovala tudi, ko se je čas vojn in gorja zgrnil na življenj pod Snežnikom. Zato pojte, povsod in kadarkoli.

Breda Poljšak
Predsednica zbora

Čestitamo



V zgodovini se je že velikokrat pokazalo, da sta jezik in kultura tisti temelj, na katerem sloni obstoj določenega naroda. Prav to je omogočilo Slovencem zgodovinski obstoj, čeprav so bili stoletja pod vplivom tuje kulture in jezika, ker pa se tega zavedamo tudi v naši občini, posvečamo tako izobraževanju kot kulturi posebno pozornost, saj ustvarjanje, poustvarjanje in nenazadnje sprejemanje kulturnih dobrin bogati tako posameznega občana kot občino, večja pa se tudi prepoznavnost občine v svojem širšem okolju.

Da bi kultura lahko živela in se razvijala, je v prvi vrsti odvisno od finančnih in materialnih pogojev, predvsem pa od požrtvovalnega dela ljudi in žrtvovanja njihovega prostega časa. Odrekanje in trud ljudi je večinoma poplačan samo s hvaležnostjo občinstva, del finančnih in materialnih pogojev pa poizkuša zagotavljati občina. Vsako leto v proračunu občine namenimo določena sredstva za kulturno delovanje; istočasno pa poizkušamo zagotoviti prostore za nemoteno izvajanje in razvijanje kulturnih dejavnosti. Zavedamo se, da so ta sredstva za kulturno dejavnost velikokrat premajhna, da bi zagotavljala nemoteno delo, vendar pa so dani pogoji, ki z delom posameznikov lahko dosegajo lepe uspehe.

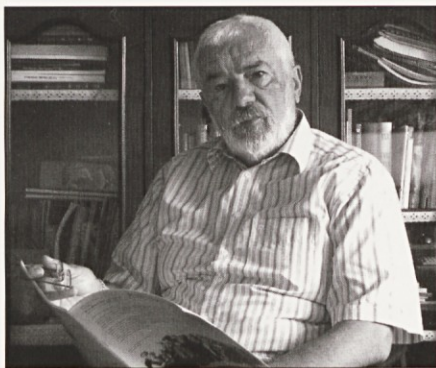
Posebno zborovsko petje je v naši občini močno razvito, zato z njim in z Mešanim pevskim zborom Avgust Šuligoj pri Društvu upokojencev Ilirska Bistrica že vrsto let poteka medsebojno plodno sodelovanje.

Zbor v svojih petindvajsetih letih delovanja je in ostaja eden od prepoznavnih pevskih sestavov, ki neprekinjeno razveseljujejo poslušalce in nudi vrsto uspešnih izkušenj in radosti svojim članom. Prepričan sem, da bo zbor v bodoče doživel še veliko nastopov in uspehov, razveseljeval občinstvo in predstavljal našo občino povsod, kjer bo zvenela njihova pesem.

Hvaležni smo vam za dosedanje delo, istočasno pa čestitamo pevkam in pevcem ob visokem jubileju, pevovodji Dimitriju Grlju pa za neprekinjenih petindvajset let vodenja zbora.

Anton Šenkinc
Župan Občine Ilirska Bistrica

Zboru na pot



Zakaj tak naslov? Odgovor je preprost in meni čisto logičen. Pojte vsaj še toliko let, če ne še več.

Četrto stoletje je lepa doba. Samo zamislimo si, koliko je to let, tednov, dni. Si lahko predstavljamo, koliko ur so morali sedeti pevke in pevci na vajah, če so vadili enkrat a velikokrat kar dvakrat na teden?

Kaj jih je gnalo? Vsi v en glas bi mi odgovorili, da ljubezen do petja, nastopov, druženja. »Pevce sem in peti je najlepše na sveti!« bi pribili. Pritrdil bi jim. Dolgo je že tega, kar sem jih prvič poslušal, trditi pa si upam, da sem jih do današnjega dne slišal mnogo, mnogo krat. Vendar pa vsak njihov nastop pričakujem z nekim posebnim občutkom. Kar nekam nestrpno čakam njihov prihod na oder. Zamotim se, da lažje pričakam prvo pesem tako, da jih štejem. Seštevek se vrtil okrog številke štirideset. Zaskrbi me, če jih je manj. Da ni kdo zbolel. Poskušam ugotoviti, kdo manjka. Le zakaj ga ni? Napoved sporeda, pevovodja Dimitri Grlj - Mitko se vstopi pred zbor, intonacija in dvorana se napolni z melodijo in besedilom znane pesmi. Opazujem jih, kako z užitkom in zanosom pojejo, sledijo slehernemu, še tako majhnemu dirigentovemu gibu in pojejo, pojejo.

Petindvajset let že, a še vedno zanosni in sveži. Jih krepi pesem? Prav gotovo! Jih že petindvajset let vzpodbuja Mitko? Prav gotovo! Jih že petindvajset let družijo prijateljstvo? Prav gotovo!

Zato, drage pevke in pevci, vas v imenu vseh prijateljev lepega petja prosim, da še vztrajate, da nam še lepšate trenutke, ko smo z vami, ko čakamo začetek nastopa in ko ob koncu nagradimo vaš trud. Hvaležni smo vam za glasbene užitke, ki nam jih nudite in ponosni na vaše uspehe, še zlasti pa na pohvale, ki jih vam in nam izrečejo drugi. To še posebej velja.

Pa še to: predstavljate naše društvo, predstavljate našo občino in to ni kar tako!

Pojte nam še mnogo let!

Franc Gombač

Predsednik Društva upokojencev Ilirska Bistrica

Zboru za 25 let dela



Drage pevke, pevci in zborovodja Grlj!

Iskreno vam čestitam za vaših 25 let! Toda teh 25 let ni samo vaših. Pripada vsem Primorcem, pevcem in poslušalcem, ki so vas v tem četrtoletju poslušali, uživali in vam ploskali. Zaradi tega ta praznik ni samo vaš, ampak je praznik vseh primorskih pevcev, ki kot velika družina praznujemo nešteto praznikov, obletnic in prelomnih dogodkov, vendar vse to predstavlja naše skupno veliko delo, ki mu pravimo primorsko pevsko gibanje. Gotovo je, da je delo bistrških pevcev in bistrških zborovodij na pomembnem mestu v tem gibanju. Tako je tudi vaše delo pevk in pevcev MPZ Avgusta Šuligoja več kot pomembno in težko bi si zamislili brez vas Primorsko poje in druge pevske prireditve na Primorskem. Gotovo ste eden tistih zborov, ki je v mnogočem pripomogel k ohranitvi in razširjanju slovenske pesmi na Primorskem, kjer je bila slovenska pesem na najhujši preizkušnji v vsej zgodovini slovenskega naroda.

Vendar, drage pevke in pevci, te 25-letnice ne smete vzeti kot končno postajo, ampak kot razlog za novo nadaljnje potovanje skozi to neskončno lepo slovensko pesem. Ne morem si predstavljati Primorske poje brez vas in ne morem si predstavljati lepih nastopov brez Dimitrija Grlja in njegove harmonike.

Hvala za vse! Nasvidenje!

Rudolf Šimac

Predsednik Zveze pevskih zborov Primorske

Še veliko let



Z zadovoljstvom se oziram na dvanajstletno predsedovanje bistriškemu upokojenskemu društvu, v sklopu katerega je deloval tudi mešani pevski zbor, s katerim smo zelo dobro sodelovali. Z veseljem ugotavljam, da je njihovo petindvajsetletno delovanje nadvse uspešno.

Na občnem zboru društva smo med drugim vsako leto obravnavali in ocenjevali delo zbora. Vsakokratna ocena zbora je bila dobra, kar velja tudi za letošnjo.

Najpomembnejša ugotovitev ocen je bila, da ni bilo kulturnega dogodka, kjer ne bi sodelovali pevke in pevci našega pevskega zbora. Nastopali so na naših družabnih prireditvah in srečanjih, ustvarjali prijetno vzdušje in počutje ter nam popestrili zabavo.

Zlasti smo bili veseli njihovih nastopov na vsakoletnih občnih zborih, saj so lepo zapete pesmi ustvarile prijetno razpoloženje za nadaljnje delo. Večkrat smo ocenili, da bi bilo na naših srečanjih brez njih pusto in prazno, zato jim moramo za njihovo požrtvovalnost, prizadevnost in vztrajnost izreči pohvalo in zahvalo. Zavedamo se, da za naše dobro počutje in kulturne užitke žrtvujejo veliko prostega časa tako na vajah kot na nastopih. Težko bi prešteli vaje, ure petja, stroške prevozov na vaje, ocenili napore in drugo, kar je vloženo v to, da zapeta pesem ubrano zazveni in da je dosežena visoka raven in kvaliteta petja.

Pevkam in pevcem pevskega zbora, še posebej pa pevovodji, ki zbor vodi nepretrgoma petindvajset let, ob njihovem jubileju iskreno čestitam in želim še veliko let uspešnega delovanja.

Miroslav Štemberger

Četrto stoletje Zbora upokoencev

Na prvo stran kronike našega zbora je Nada Žnidaršič, ki je kroniko vodila, napisala:
»Pesem domača, cvetja nam trosi, draguljev in sreče nam da!
Plemeniti, bogati nam leta polna srebra!«

V bogato bistriško pevsko družino smo kot zbor vstopili 17.2.1984. Prepevali smo v drugih zborih in ko je napočil čas, stopili med upokoence in ustanovili zbor iz naših vrst. A vse se je začelo ob našem rojstvu. Dobili smo čudovito darilo glas in posluš, ki nam je odprl neizmerne razsežnosti in blaženosti - petje. Pesmi naših mater in očetov so nas spremljale vse življenje in napočil je čas, da jih damo za doto svojim otrokom in vnukom.

Društvo upokoencev Ilirska Bistrica, ki mu je ob ustanovitvi zbora predsedoval Ivan Skrt, nato pa še Darinka Žbogar, Ado Muha, Miro Štemberger in Franc Gombač, so zboru vseskozi nudili finančno in moralno podporo. Velike pomoči smo bili vseskozi deležni tudi pri Zvezi kulturnih društev Ilirska Bistrica, Občini Ilirska Bistrica in Zvezi pevskih zborov Primorske. Zboru so doslej predsedovali Darinka Žbogar, Vojko Žnidaršič, Marjan Boštjančič in Breda Poljšak, ki ima najdaljši staž. Ves čas je zborovodja Dimitrij Grlj, občasno so mu pri delu pomagali Nives Pirih, Silvana Gombač, Ljubo Mulac, Irena Rep, Damjana Kinkela, Mirko Slosar in Tea Vidojevič.

Kaj se je godilo in zgodilo v petindvajsetih letih delovanja Mešanega pevskega zbora »Avgust Šuligoj« Ilirska Bistrica, je moč prebrati v kroniki zbora. Od ustanovitve do 26.2.1996 je kroniko pisala Nada Žnidaršič. Od tu dalje do jubilejnega leta, ki ga v tem prispevku predstavljamo, je kroniko vodila Danica Pardo.



Nastop v Harijah, 1986

Iz zapisov je razbrati številne koncerte in revije, ki jih lahko iz leta v leto klasificiramo pod isto ime, zato bi bilo ponavljanje enakih dogodkov dolgočasno.

Zbor je vsa leta sodeloval:

- na revijah Primorska poje,
- na taborih slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični,
- na revijah upokojenskih pevskih zborov Primorske »Zlata jesen«,
- na revijah pevskih zborov občine Ilirska Bistrica,
- na koncertih in srečanjih primorskih upokoencev,
- na koncertih in srečanjih upokoencev Slovenije,
- na državni reviji upokojenskih zborov v Mariboru, Novem mestu, Gorišnici in Ljubljani,
- na komemoracijah, zgodovinskih obletnicah naše domovine (Hrib svobode, Pregarje, Kozjane, Podgraje, Bolnišnica Zalesje, Sv. Anton, ...)
- tradicionalna srečanja prijateljskih upokojenskih zborov in zamejcev na Mašunu,
- tradicionalni novoletni koncerti upokojenskih zborov v Hotelu Delfin v Izoli,

- številni obiski in koncerti oskrbovancem domov starejših občanov (Ilirska Bistrica, Sežana, Logatec),
- sodelovanje z različnimi humanitarnimi društvi, organizacijami in strankami,
- vsakoletno srečanje s člani Društva upokojencev Ilirska Bistrica,
- organizacija izletov za člane pevskega zbora, kot oblika izobraževanja, petja in druženja,
- praznovanje rojstnih dni članov pevskega zbora, dvakrat letno,
- praznovanja in simbolične obdaritve za Miklavža, Novo leto, Dan žena in ob drugih priložnostih.

Revija v Komnu, 1987



Že prvo leto, leta 1984, ko se je pri Društvu upokojencev Ilirska Bistrica oblikoval moški zbor, je delo steklo vodeno in organizirano po vseh pravilih zborovskega petja.

Ob zagnanem in resnem delu je lahko zborovodja Dimitrij Grlj pevce peljal na dve reviji, v Harije in Postojno. Leta 1985 je zborovodske naloge prevzela Nives Pirih. Leto kasneje je zbor spet vodil Dimitrij Grlj. V zboru je bilo 18 pevcev in vedno večji repertoar in več nastopov. Že v začetku tega leta se je zbor organiziral v mešano zasedbo in število pevcev je naraslo na 31 pevcev.

Sredi leta je v kroniki zapis: »Kot se spodobi za prvi nastop, smo imeli veliko tremo. Naš zborovodja Mitko pa je bil zbran in samozavesten, kar je ugodno vplivalo na nas pevce. Po kritikah smo zapeli dobro. Led je prebit.«

Vsak začetek je težak, a zbor je organizacijsko in strokovno naloge dobro opravljal. Zbor se je številčno večal, kar je zahtevalo še več truda. Zborovodji Dimitriju Grlju je uspevalo naglo širiti repertoar. Redne, dvakrat tedenske vaje so bile pravilo za napredek.

V kroniki so zapisi o številnih nastopih, pevskih srečanjih, gostovanjih in izmenjavi obiskov. Ob druženjih sta bili najglasnejša pesem in veselje.

Med posebnimi dogodki so bile tudi tri samostojne slikarske razstave članov pevskega zbora. Vojka Pirih je razstavljala v Sokolskem domu v Ilirski Bistrici 1989 in 1999. Mirko Žnidaršič je razstavljal leta 1991 v Domu na Vidmu.

V letu 1991 prinaša zapisano, novico: »Ta dan je bila slovesna otvoritev Doma starejših občanov v Ilirski Bistrici. Po pozdravnem nagovoru je nastopil naš pevski zbor. Peli smo zbrano in globoko občuteno. Ogledali smo si vse domske urejene in lepe svetle prostore. To je zelo velika pridobitev za našo občino in za nas osebno.«

Mešani pevski zbor Društva upokojencev Ilirska Bistrica je nastopal ob različnih slovesnostih, pogosto ob slovenskem kulturnem prazniku.

Med podvige pevcev mešanega upokojenskega zbora lahko štejemo **petje na vrhu Snežnika**.

Srečanje z Milo Kačičevo, Slovenko leta

Na reviji primorskih upokojenskih pevskih zborov v Postojni je bilo nadvse slovesno.

Srečanje s tržaškimi upokojenci

V vsakem zapisu v kroniki je čutiti zagnanost pevcev, ljubezen do petja in navdušenje nad življenjem. To zmore le pesem.

Nekaj besed iz kronike: »Vsak pevski zbor je ponosen, da nastopa na reviji Primorska poje. Nastopali smo v našem mestu. Zapeli smo: Rasti rožmarin, Gularja sem tjela mjet, V snegu. Potrudil se je zborovodja Mitko. Potrudili smo se mi. Ni nas presenetil mogočen aplavz. Zapeli smo iz srca, za naše ljudi. Za zaključek je zapelo vseh osem pevskih zborov: Zdravljico, Temna noč in Vstajenje Primorske. Poslušalci so stoji dolgo aplavdirali. Doživeli smo nepozaben večer.«

Poti pevcev so bile razvejane in številne obveznosti so jih gnale k vestnemu delu. S pesmijo so proslavili 85-letnico Planinskega društva Ilirska Bistrica. Pravijo, da so domoljubne in narodne pesmi na nadmorski višini 1796 metrov še mogočnejše zvene.

Leta 1993 je bila občinska revija pevskih zborov v Hrušici: »Občinska revija pevskih zborov je postala tradicija. Domačini so se izkazali kot odlični organizatorji in ljubitelji petja. Prijetno presenečeni smo bili, ker so ob prihodu vaška dekleta vsakemu nastopajočemu pripele pušeljček poljskega cvetja«

Leta 1994, na odmevni prireditvi »Slikarji iz domačih krajev«, ki so jo pevci počastili s pesmijo, je tisk poročal: »Otvoritev razstave treh bistriških slikarjev, ki sta jo v Domu starejših občanov pripravila Društvo upokojencev in Zveza kulturnih organizacij, je pritegnila izjemno veliko obiskovalcev. Prvič so se občinstvu skupaj predstavili starosta bistriških slikarjev Mirko Žnidaršič, sestra Romana Zidar in Vojka Pirih ...«

Med globoko občutene dogodke so pevci v letu 1995 šteli srečanje s Slovenko leta Milo Kačičevo, ki je v knjižnici Makse Samsa v Ilirski Bistrici predstavila svojo pesniško zbirko »Okus po grenkem«.

Tudi ministra za notranje zadeve, ki je obiskal naše mesto, smo pozdravili s pesmijo.

»Srečanje z begunci, nastanjenimi v trnovski kasarni, nam je tudi ostalo v spominu. Predstavili so pesmi in plese Bosne, mi pa svoje pesmi.« je zapisano v kroniki.

Upokojenski zbori so prišli iz Ajdovščine, Izole, Šempetra pri Gorici, Idrije, Tolmina, Pirana, Kopra, Nove Gorice, Ilirske Bistrice in Postojne. Zbori so se predstavili posamezno. Ko so se združili v skupno petje, je dvestoglava pevska zasedba zapela tudi Po jezeru Mirolava Vilharja, Oskarja Deva Soči in Rada Simonitija Vstajenje Primorske. Pesem bogati vsako srečanje in vsakemu kraju, kjer se godi, doda prazničnost.

V zapisu o prijateljskem srečanju s tržaškimi upokojenci, sta Vojka in Darinka, naši pevki, med drugim zapisali: » ... Skoraj desetletje nas z vso večjo močjo in dobro voljo povezuje pobratenje z društvom slovenskih upokojencev iz Trsta. Prva svečanost je potekala junija 1986 v navzočnosti številnih članov obeh društev. Meddruštveno pobratenje sta podpisala dr. Turina in tedanji naš predsednik Ivan Skrt. Od tedaj smo veliki prijatelji - kot ena sama velika družina ...«

Praznovanje 10 - letnice zbora, 1996

Praznovanje desete obletnice pevskega zbora je bilo dobro in premišljeno pripravljeno. Priprave na to svečanost so bile dolge in temeljite, nič ni bilo prepuščeno naključju, je zapisano v kroniki.

Vse priprave so tekale temeljito. Dolgoletni predsednik Vojko Žnidaršič je poskrbel, da je bilo vse po pravilih urejenosti.

Primorske novice so prinesle zapis: Mladi po srcu

»Zbor je v 10 letih naštudiral obsežen program 60 pesmi in se z njimi predstavil na najrazličnejših prireditvah v domačih krajih in drugod po Primorski.

V kroniki preberemo, da je leta 1996 na taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični prepevalo 6.000 pevcev. Vreme je bilo zelo vroče.

Tabor slovenskih pevskih zborov, Šentvid pri Stični, 1996**Pevci nagrajeni z Gallusovimi značkami**

Leta 1999 šteje zbor 48 pevcev (12 sopranov, 21 altov, 9 tenorjev, 6 basov). Z nami je še vedno zborovodja Dimitrij Grlj. Za dolgoletno petje v zborih, je bilo podeljenih 15 zlatih Gallusovih značk, 15 srebrnih in 18 bronastih. Pevke in pevci so jih s ponosom sprejeli.

Iz Jelšan se je to leto pridružilo 9 pevk in 2 pevca.

Ob običajno načrtovanih proslavah, smo bili povabljeni tudi na Prem, da s pesmijo počastimo spomin ob deseti obletnici smrti duhovnika in pesnika Vilija Steguja.

Zbor je zapel v cerkvi in ob grobu. Udeleženci spominskega obeležja so bili številni slovenski kulturniki, cerkveni predstavniki Primorske, predstavniki bistrške občine, sošolci in Stegujevi svojci. Naše petje so ocenili pohvalno.

To leto smo za predsednico zbora izvolili Bredo Poljšak.

Januar 2000 je bil za odbor zbora zelo delaven. Pripravljali smo se na nabavo bluz za pevke in kravat za pevce. Organizirali smo se v skupino pevcev, saj so se obetali nekateri pomembni nastopi, ob vsem pa smo prejeli tudi povabilo k Slovencem v Zagreb. Odbor je pogosto sestankoval, da smo ubrali najboljšo pot glede pridobivanja dodatnih sredstev, glede zagotavljanja večje discipline zbora in drugega.

Ob društvenih srečanjih pevci zaigrajo tudi na različne instrumente

Iz kronike je razbrati, da ob številnih družnjih pevcev in tudi ob nastopih, večkrat igrata na harmoniko pevki Ankica Udovič in Vojka Pirih. Njuno igranje popestri in razgiba vsak praznik. Naš zborovodja Mitko pa harmoniko raztegne tako, da vsakega od nas preplavi njegovo igranje s čudovitimi melodijami in spomini na naša mlada leta. Če vzame v roke Lojze Jagodnik iz Šembij in napne strune doma izdelanega kontrabasa, je orkester tu in veselje tudi.

Sredi marca je bil na Radiu Koper intervju z našim zborovodjem Dimitrijem Grljem. Govoril je o svojem življenju in delu. Ker med to sodi tudi vodenje našega upokojenskega zbora, je povedal, da ga bodri pri delu prav to, da smo pevci skrbni, da smo redno pri vajah, da smo poslušni in da je v zboru povezovalno vzdušje.

Tudi to leto je naša pevka Vojka Pirih razstavljala svoje slikarska dela v Domu starejših občanov. Ponosni smo na njeno delo.

»Na redni pevski vaji, ki je sovpadala z Dnevom žena, so fantje obdarili dekleta z nageljni. Ker pa je bil tudi nagajiv datum 40 mučencev, smo dekleta obdarile »naše mučence« z butaricami: robida, hren, čokolada, zvončki. Eni in drugi smo presenečenje pripravili skrito in se zares presenetili.« je zapisano v kroniki.

Nastop v Zagrebu leta 2000



Poseben dogodek tega leta je bilo naše gostovanje v Slovenskem domu v Zagrebu.

Pevci mešanega pevskega zbora Slovenski dom, s katerimi že dolgo prijateljujemo, so nas peljali na ogled mesta, zvečer pa smo se pripravili na koncert v njihovem domu. Naše besede in naše petje je bilo sprejeto z navdušenjem. Naše gostovanje v Zagrebu so spremljali Dimitrij Bonano, predsednik ZKO, Vojko Čeligoj, prijatelj našega zbora in član številnih bistriških društev, Miro Štemberger, predsednik DU in Franc Gombač, kulturni delavec in aktiven član upokojencev. Vzdušja v zagrebškem slovenskem domu ni moč opisati. Prijateljevanje in navdušenje je bilo izraženo z aplavzi, izmenjavo daril, pogostitvijo, plesom. Takrat so naš orkester sestavljale Vojka Pirih, Ankica Udovič, Dimitrij Bonano in Marjan Boštjančič. Vzdušje je bilo popolno, za srce in dušo. »Bil je pravi praznik slovenske pesmi sredi hrvaške metropole.« je pisalo v Primorskih novicah.

Že sredi tega leta je zagrebški mešani pevski zbor Slovenski dom gostoval na občinski reviji v Zabičah. Po obveznem delu revije, se je večer nadaljeval s slovensko pesmijo in dobro voljo.

Na taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični je bilo to leto 212 pevskih zborov. S seboj smo povabili zborovodkinjo Ireno Rep.

V zboru se čuti velika pripadnost. Velika skrb drug za drugega. Z majhnimi pozornostmi dokazujemo prijaznost drug drugemu. N.pr. Lojze Gombač, naš basist iz Harij, nas je obdaril z okrasnimi bučkami. Ko so te raste, jim je vrezal imena pevcov. Na njegovem vrtu so z bučkami rasla naša imena. Ko so bile bučke zrele, nam jih je podaril. Njegova pozornost je bila nenavadno domiselna.

Proslavitev rojstnih dnevo leta 2000



Delovno leto 2000 / 2001 smo začeli s 46 pevci.

Kot pri večini zborov, je tudi v upokojenskem veliko vozačev iz bližnjih krajev. Kljub razpršenosti bivališč, je obisk vaj in udeležba na nastopih, skoraj polnoštevilna. To pove o veliki pevski zavesti in odgovornosti. »Našo pevsko družino povezuje še kaj drugega kot želja do petja. In če nas boste v tej delovni sezoni kje srečali, bomo veseli, da prepoznate našo pesem kot veselje do življenja in bivanja v tej neizrekljivo prijazni deželici, ki jo narodna pesem okiti v še bogatejšo podobo. O tem bomo peli glasno in mogočno,« je zapisano v časopisnem prispevku.

V tem letu smo v Domu na Vidmu s pesmijo pričakali **zdravnico Bolnice v Sežani, dr. Vodopivčevo.**

Predavala je o boleznih srca in ožilja. Povedali smo ji kdo smo. »Prisrčno pozdravljena, draga gostja. Naša prva pesem kot pozdrav, je ravno kar izzvenela, zato nas poznate. Ne zamerite, vendar prilika, da pridete vi k nam, se ne zgodi pogosto. V času priprav na to srečanje, smo temeljito prečesali pevske vrste in analizirali naša obolenja, tako da bi bila inventura opravljena do vašega prihoda. V našem zavidljivem tretjem življenjskem obdobju se ponašamo s sila pestro kombinacijo vseh mogočih pomanjkljivosti v zdravju. Saj vam ni tuje: srčni infarkt, avtoimuna hiperterioza, amnezija, ateroskleroza, koronarna bolezen, razširjeni srčni prekati, zamašene žile, redke kosti, otečena jetra, hipertenzija, in anomalije vsepovsod.

Z boleznimi, ki jih premoremo, bi še nekako veselo gledali v svet, a kaj ko je jezikovni leksikon izrazov za prepovedi tako ploden v zahtevah. Še v sanjah me preganja glas: Ne, ne šest jih pa ne smeš dnevno, le eno kavico, pa še to brez sladkorja. Ha! Potica iz domače pečice je za mlajše, klobase in pršut iz domače shrambe je za tiste, ki jim po ožilju ne frfotajo cinki škodljivih maščob. Še tisto malo, kar bi prijazno božalo mojo dušico in diši po alkoholu ... Nikar! Nikoli! Ne in ne! Zato mlatimo po presnem brkinskem kislem zelju in neslanem krompirju. Zelenjavo pridno prekuhamo, da lahko pobegnejo že zadnji vitamini in v romanu so še resnice o pustem siru, desetkrat posnetem mleku, o koščku belega puranjega mesa, ki ga moraš pripraviti neslanega in brez maščobe. Pa smo tam! In ko si zaželim prijazne hrane, ki sem jo poznala še preden so se nabrali kamni na ledvicah, mast v krvi, pritisk vsepovsod, vzamem svojo debelo kuharsko knjigo in listam stran za stranjo in berem in se gostim in mastim z jedmi in zdi se mi, da živim na drugem planetu.

Od vsega kar imamo, pa si vseeno obetamo svetlejšo prihodnost, vsaj denarno. Danes je prilika, da vam in sebi priskrbimo zaslužek. Ker za svoje petje nimamo sponzorja, bi se priporočili, da nas vzamete pod drobnogled in sestavite vrhunski zdravstveni priročnik. Seveda bi o vsem kar sodi v takšno literaturo, diagnozam pripisali tudi notno črtovje in pesem, ki pomaga pri posameznem obolenju. Prav na tem področju je naš zbor že sedemnajsto leto zelo uspešen. Upamo, da nam boste, draga gostja, tudi ob koncu našega petja, to priznali in sprejeli ponujeno.« (cit. Danice Pardo)

Tabor pevskih zborov v Šentvidu pri Stični je bil letos posvečen Primorski.

Žal, je strašansko neurje, ki se je zneslo nad pokrajino pred začetkom glavnega nastopa, vse spremenilo. Neurje s hudo točo je prizadelo kraje okrog Šentvida. Pšenica, krompir in vse druge kulture, ki so bile sredi junija v polni rasti in zorenju, so bile popolnoma uničene. Na njivah so bili celi kupi ledenih padavin in ničesar drugega. Pevci, ki smo se v sprevodu pomikali proti tribunam, smo se na hitro umaknili v bližnje hiše, drvarnice in garaže. Nastopili smo z zamudo, v dežju. Program je bil skrajšan, tudi televizijski. Povezovalc tabora je bil Franc Gombač zato smo si obetali, da bo predstavitev opravil tako kot zna, zmagoslavno. Dan je bil drugačen, žalosten.

Junija 2001 smo s pesmijo **počastili deseto obletnico samostojne Slovenije.**

Na glavnem bistrškem trgu smo s pevskim zborom slovenske vojske in pihalno godbo prepevali domoljubne in borbene pesmi.

Osemnajsto delovno sezono smo začeli z določenimi cilji: dvigniti kvaliteto petja, več pozornosti posvetiti vokalizaciji glasu, povečati disciplino v zboru, naučiti se novih pesmi in utrditi že naučene, oceniti materialne možnosti za izdajo kasete in CD plošče, navezati stike s sorodnimi pevskimi zbori.

Na jesen smo gostovali v Slovenskem kulturnem domu na Reki. Petje in druženje je obema zboroma dalo nove želje po srečanju. Zboru smo podarili sliko Vojke Pirih, Ivetov mlin v Ilirski Bistrici.

V letu 2000 / 2001 je v občini registriranih 16 odraslih pevskih zborov. Naš pevski zbor ima 43 pevcev in 2858 let.

1. revija pevskih zborov, Maribor 2001



Konec koledarskega leta 2002 smo izdali kaseto in CD ploščo s 17 pesmimi, z naslovom Sonce že zahaja.

Da bi bilo sporočilo s kasete popolnejše, da bi več povedali o svojem zboru, smo ga opremili z veznim tekstom. Tega je sestavila in interpretirala Danica Pardo. Pesmi in tekst je posnel Radio Koper.

Tega leta je bila revija Primorska poje veličastna. Po primorskih krajih se je zvrstilo 176 primorskih pevskih zborov in skupin. Ponosni smo, da je naš zbor del tega pomladnega valovanja.

Meseca maja smo se poslovili od pevca in dolgoletnega predsednika upokojenskega zbora, Vojka Žnidaršiča. Več kot 60 let svojega življenja je podaril zborovskemu petju.

Gostovanje na Reki, 2002



Naš zborovodja Dimitrij Grlj je ob 40-letnici vodenja pevskih zborov ob občinskem prazniku prejel najvišje priznanje Občine Ilirska Bistrica, zlato plaketo za življenjsko delo.

Na jesen je bila na gradu Prem predstavitev pesniške zbirke pevke Danice Pardo. Pevci in pevke so s petjem in številnimi organizacijskimi deli pripomogli k lepemu in nepozabnemu dogodku. Knjiga pesmi *Do roba, ne čez* je pošla v dveh mesecih.

**Praznovali smo 20-letnico zbora
in 40-letnico zborovodskega dela Dimitrija
Grlja.**

Za naš pevski zbor je bila odmevna prireditev novembra 2003. »V nabito polni dvorani Doma na Vidmu je kakih 350 poslušalcev prisluhnilo več kot dve uri trajajočem koncertu, na katerem je v petih zborih in pevskih skupin nastopilo kar sto pevk in pevcev ... V središču sobotnega koncerta, ki je navdušil polno dvorano, pa je bil vendarle Dimitrij Grlj, za katerega je Vojko Čeligoj, poslanec državnega zbora, dejal, »da mu ni para v tej dolini in daleč naokrog.« In res, ime Dimitrija Grlja je že 40 let tesno povezano z razvejano zborovsko dejavnostjo na Bistriškem, saj je bil ravno Mitko, kot ga imenujejo številni prijatelji in znanci, ustanovitelj, dirigent in mentor številnim zborom in pevskim skupinam, začeni v Podgori jeseni davnega leta 1963, do danes, ko še vedno vodi nekaj zborov (upokojenci, cerkveni zbor v Jelšanah) in skupin (Vasovalci, Upanje) ...« Tomo Šajn, Primorske novice

Koncert 2003



Med številnimi čestitkami, je ob jubileju pisala tudi gospa Vanda Križaj, dolgoletna zborovodkinja iz Postojne:

»Naj pesem vlada v vaših srcih,
ker v njej neizmerna je lepota.
Zavetje otožnosti in veselju nudi,
da naše je življenje bogatejše.
Še dolgo pesem naj vam bo vodnica.«

Pesem je primerna in prava za vsako priliko, vsak dogodek pozlati. Ob 80-letnici Franeta Tomšiča, Bistričana, ki živi na Goriškem, smo peli tudi ob predstavitvi njegove knjige *Moje sledi*, v knjižnici Makse Samsa.

*Nastop v knjižnici Makse Samsa
v Ilirski Bistrici*



Vsak kulturni dogodek je po svoje obarvan in pusti v spominu sledi.

Pevci smo hvaležni poslušalci in občudovalci lepe besede, zato se številno udeležujemo vseh kulturnih prireditev v svojem kraju in drugod.

V začetku delovnega leta 2004/5 smo zaradi bolezni izgubili zborovodjo. Določen čas nas je vodila zborovodkinja Irena Rep. Z njo smo se lepo ujeli, saj je kot človek in pedagog ujela ritem z nami, starejšimi pevci. Vzpodbujala nas je in bodrila, da smo nadaljevali in izpolnjevali cilje pevskega zbora.

Naš zbor se je lahko preizkusil tudi organizacijsko. 24. občinsko revijo pevskih zborov v Podgradu smo brezhibno izpeljali.

»Novi list« iz Opatije je po prireditvi prinesel novico o koncertu z naslovnico: Nikakovi kunfini ne moru fermat kantat.

Junija 2005 smo bili **organizatorji revije pevskih zborov** društev upokojencev Primorske.

V domu na Vidmu so nastopili štirje ženski pevski zbori, trije mešani in eden moški zbor. Petje je spremljala strokovna komisija. Odločila je, da se državne revije upokojenskih zborov v Gorišnici pri Ptuj udeležita Mešani pevski zbor iz Tolmina in naš zbor.

Oktobra meseca, po nastopu v Gorišnici, smo prejeli pismo Franca Lačna in Mitje Gobca. Dirigenta sta strokovno označevala zbore: » ... Kljub temu, da ima zbor skupaj že 3238 let, je zvok zbora, podajanje pesmi in celoten vtis igriv, živahen, mladosten. Zbor odlikuje dober zvok, čista intonacija in smotrno muziciranje. Zbor je dokaz, da tudi upokojenski zbori lahko posegajo po literaturi, ki zahteva iskrivo podajanje. Čestitam! Franc Lačen

Vaš zbor je bil po številu največji na reviji. Gre za dobro upet pevski ansambel, ki goji srednjo do visoko dinamiko petja. Spored je bil izbran dobro. Tudi izvedbe so upoštevale predpisane oznake v partiturah. Vseeno pa menim, da bi pridobili na homogenosti (zlitosti) zvoka, če bi dinamiko nekoliko zmanjšali in gojili večkrat petje v nizki dinamiki (p), ki zveni veliko lepše. Intonacija vam ne dela težav, pevci dobro sledijo kretnjam impulzivnega zborovodje. Mitja Gobec«

Odkritje spominske plošče Avgustu Šuligoju

Decembra 2005 so v Dolnjem Zemnu odkrili spominsko ploščo Avgustu Šuligoju, utemeljitelju glasbene pedagogike in dirigentu, ki si je pred drugo svetovno vojno prislužil naziv »utemeljitelj mladinskega zborovskega petja evropskega kova«.

Društvo upokojencev Ilirska Bistrica je sprejelo pobudo zborovodje Dimitrija Grlja in sklenilo, da se zbor poimenuje **Mešani pevski zbor Avgust Šuligoj Ilirska Bistrica**.

Na srečanju pevskih zborov upokojencev Primorske v Šempetru pri Novi Gorici, smo se predstavili po mnenju strokovne komisije, takole: »Iskrene čestitke za vaš nastop. Zbor je v primerjavi z ostalimi številčnejši, kar si lahko štejete v prednost. Tudi program je bil tematsko lepo zaokrožen in pester. Opozorila pa bi na pomanjkljiv kontakt med zborovodjem in pevci. Na pobude zborovodje, kje zapeti tiše ipd., se pevci žal niso odzivali. Zaradi številčnosti si lahko 'privoščite' večji piano. Pri Hubadovi pesmi lahko, glede na vsebino besedila, delate večje razlike v agogiki in dinamiki. Mestoma vam basi nekoliko hitijo (M. Hubad: takt 6; 1 in 2 doba). Bodite pozorni tudi na zadnje zloge v besedi, ki ne smejo biti tako poudarjeni. Še naprej vam želiva obilo uspehov. (podpis obeh ocenjevalcev)«

Gostili smo **dr. Stanislava Renčlja** avtorja knjige **Brkinske dobrote nekoč in danes**.

V časopisnem prispevku z naslovom Veseli december v Domu starejših občanov, smo prebrali tudi to objavo:« ... In ker je ta čas namenjen tudi pripravi dobrih jedi, smo 14. decembra imeli v gosteh dr. Stanislava Renčlja, ki nam je v besedi in sliki predstavil svojo novo uspešnico knjigo 'Brkinske dobrote nekoč in danes' v sodelovanju z Ženami dobre volje, katere so z dobrotami marsikomu posladkale oblačen dan. Ker pa bi bilo druženje brez pesmi prazno se je ponovno odlično odrezal Mešani pevski zbor DU, kateri so s prijetno pesmijo združili še skeč, ki je še tako resnega poslušalca spravil v smeh ...«

V naši kroniki so tudi zapisi, zahvale: »Glejte, že sonce zahaja ... Sonce, ki je z ljubeznijo ogrevalo našo družino, je zatonilo. A ni ugasnilo. Še čutimo in bomo čutili njegove žarke. Spoštovane pevke in pevci, spoštovani zborovodja Mitko! Iz srca se vam zahvaljujemo za lepo zapete pesmi naši mami v slovo! Izpolnili ste ji željo s pesmijo Glejte, že sonce zahaja! Da ne govorimo o pesmi Lep spomin je nate, mati. Občudujemo vašo vztrajnost, požrtvovalnost, vašo ljubezen do petja! Želimo vam vsem zdravja in da bi še dolgo prepevali v čim bolj veselih okoliščinah! Hvaležna Cilka in bratje«.

Dirigent Igor Švara, vsakoletni voditelj pevskih zborov v Šentvidu pri Stični

V popotovanju skozi petindvajset let našega dela, ne bomo zaobšli našega Igorja Švaro, ki leto za letom vodi večtisočglavi pevski zbor na Taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Zato je tudi naš zborovodja.

Na šentviških taborih ni dirigentskega pulta, je pa dirigentski oder, na katerem že od leta 1988 vsako leto stoji mednarodno priznani dirigent in pianist Igor Švara. Do leta 1994 je bil spričo tedanje navade le eden izmed zborovodij, ki so vodili zaključno prireditev, od tega leta pa to počne sam oziroma s pomočjo dirigenta godbenikov, ki spremljajo pevce. In zakaj se tega spominjamo ravno zdaj, po tolikih letih? Zato, ker letos praznuje okroglo obletnico rojstva!

Igor Švara je bil rojen leta 1947 v Ljubljani kot sin priznanega slovenskega dirigenta, skladatelja in pedagoga dr. Danila Švare. Študiral je na Akademiji za glasbo v Ljubljani, in sicer dirigiranje pri svojem očetu, pri profesorju Marijanu

Dirigent Igor Švara, pevci in godba

Lipovščku pa klavir. Diplomiral je leta 1971, v letih 1975 in 1976 pa se je izpopolnjeval v Leipzigu pri dirigentu Kurtu Masurju in pri njem končal »mojstrski razred«.

V SNG Opera in balet Ljubljana je zaposlen od leta 1972, od leta 1983 dalje kot stalni dirigent. V letih 1993-95 je bil v.d. direktorja in umetniški direktor Opere in baleta Ljubljana. Je dobitnik Prešernove študentske nagrade za dirigiranje in posebnega priznanja na opernem bienalu v Ljubljani. Dirigiral je različnim domačim in evropskim simfoničnim orkestrom, gostoval v Italiji, Avstriji, Nemčiji, Romuniji, Bolgariji, Rusiji in državah bivše Jugoslavije. Od leta 1995 je bolj ali manj stalni gost dirigent v salzburški operi.

Kot pianist in dirigent je za glasbene arhive posnel mnoga dela slovenskih in tujih skladateljev. Dirigiral je več kot 50 različnih opernih in baletnih del Verdija, Puccinija, Mozarta, Donizettija, Smetane, Janačka, Dvoraka, Čajkovskega, Glinke, Borodina, Rimski-Korsakova, Bizeja, Masseneja, Wagnerja, J. in R. Straussa, Gershwinia idr. Je pedagoški sodelavec na Akademiji za glasbo. Redno sodeluje kot član žirij na domačih in mednarodnih solopevskih in zborovskih tekmovanjih. Od pomladi 1981 je umetniški vodja Ljubljanskega okteta, s katerim je gostoval po Evropi, Aziji, ZDA, Kanadi in Avstraliji. Bil je tudi soorganizator shodov slovenskih oktetov v Šentjerneju.

In kot rečeno, leta 1988 je kot aktivni sodelavec prvič prišel tudi v Šentvid pri Stični. Kmalu po prihodu je izjavil: »Šentvid je srečanje slovenskih pevskih zborov in v glavnem vsi zbori se za ta nastop vestno pripravljajo, zato šentviški tabori v umetniškem pogledu niso in ne morejo biti vaška veselica!«

To prepričanje in pa izkušnje so ga pripeljale do tega, da je še danes zavzet soustvarjalec šentviških taborov. Sodeluje v programski komisiji Tabora, za potrebe tabora vodi seminarje za zborovodje, s svojim zgledom pa zборе spodbuja k še boljšemu delu. / Stane Peček, 38. Tabor slovenskih pevskih zborov Šentvid pri Stični, 17.6.2007.

Pomlad 2008 nam je prinesla zelo lep dogodek.

Naša pevka Danica Pardo je v Domu na Vidmu predstavila pesniško zbirko Tja čez gmajne, pesem moja. V vsebini knjige so bile objavljene nove pesmi. Posebnost pa je predstavil drugi del knjige, kjer so bile objavljene uglasbene pesmi, ki so po objavi prve pesniške zbirke spontano nastajale. V knjigi so bili predstavljeni avtorji uglasbenih del in zbori, za katere se ve, da te pesmi pojejo. Med avtorji uglasbitev je tudi naš zborovodja Dimitrij Grlj, ki je uglasbil devet pesmi za različne zasedbe. Na njegovo opravljeno delo smo pevci zelo ponosni. Predstavitev knjige na Vidmu je bila nekaj posebnega, če ne zaradi lepe predstavitve pesnice in njenega dela, tudi zato, ker je bilo na odru in ob odru zbranih sedem pevskih zborov ter skupin in dva instrumentalna ansambla, ki so predstavili uglasbene pesmi. Tudi dvorana je bila polna poslušalcev, ki so se spontano odzivali na besede in pesmi. V pripravih na ta dogodek so požrtvovalno pomagale pevke in pevci in s tem pripomogli še k popolnejši prireditvi.

Nepričakovano nas je zapustil Vojko Štemberger, naš pevec, ki je bil aktiven na številnih področjih življenja in dela.

Nastopili smo tudi v Cankarjevem domu v Ljubljani

Med lepe dogodke, ki so se godili v jeseni 2008, moramo zapisati udeležbo na Festivalu Univerz za tretje življenjsko obdobje in na 8. srečanju pevskih zborov Društev upokojencev Slovenije, v Cankarjevem domu v Ljubljani. Na odprtem odru Cankarjevega doma nas je lepo kot zna, predstavil Franc Gombač. Zapeli smo šest domoljubnih in narodnih pesmi. Poslušalcev je bilo dosti in naše petje so z aplavzi bogato nagradili. Na reviji pevskih zborov, ki je bila v veliki Gallusovi dvorani smo zapeli dve pesmi - Venite rož'ce moje in Lipa zelenela je. V poznem popoldnevu smo peli v dvorani Lili Novy na predstavitvi pesniške zbirke naše pevke Danice Pardo. Nastopil je tudi Ženski pevski zbor Prem pod vodstvom Vilka Majeriča, saj pevka poje v obeh zborih.

Na nastopu v Cankarjevem domu v Ljubljani nas je bilo na odru 34 pevcev. Strokovni spremljevalec revije g. Mitja Gobec, je o našem nastopu, zapisal:

»Letošnje republiško srečanje je bilo s strani organizatorjev zasnovano slabše kot lani. Tako niste imeli vi pevci in vaši zborovodje priložnosti, da bi se z mano vsaj pozdravili in rekli kakšno besedo. V tej strokovni komisiji sem ostal namreč edini, ki vam posredujem svoje mnenja o nastopih. Dobil sem vtis kot da smo na železniški postaji. Seveda pa to ni bila moja krivda, zato se zanjo ne morem opravičiti. Lahko pa to moje mnenje prenesete vašim pokrajinskim zvezam DU.

Zbor se je na revijo odlično pripravil. Izvedli ste premišljeno izbran spored pesmi iz slovenske zborovske zakladnice. Zvok zbora je glasovno uravnotežen in barvno enoten. Posamezni glasovi ne izstopajo. Intonacija v zboru je stabilna. Pohvalim tudi, da ste peli na pamet. Zborovodji svetujem, da stoji bolj stran od zbora, saj sedaj sili preblizu pevcem in zanemarja skrajno levo in desno krilo zbora. Pa pojdimo k poslušanju posameznih pesmi.

Venite rož'ce moje: Skladba je bila interpretirana v skladu z zamislijo skladatelja. Tempo je bil primeren. Solistki ne-upokojenki, bi se lahko naučili solo na pamet! Po barvi sta bili izenačeni, zato je bil celoten vtis o izvedbi dober. Glede mrmranja pa naslednje. Mrmrnanje zveni lepše, če ustnic ne stisnemo popolnoma, ampak jih samo približamo na razdaljo, da lahko potisnemo v usta list papirja. Potem bo barva mrmranja enotna. Intonacijo ste obdržali.

Lipa. Najprej popravek. Besedilo Lipe je napisal vaš rojak Miroslav Vilhar in ne Simon Jenko! (dolžni smo povedati, da je to napako naredila povezovalka, ki jo je imenoval organizator revije!) Zborovodja jo je pravilno dirigiral na dva maha, kar mu je uspelo tudi v počasnem tempu. Zlasti pri tej pesmi je zborovodja stal preblizu pevcem, kar je na tako velikem odru in dvorani v Cankarjevem domu bilo videti nenavadno. Tudi tokrat ste obdržali intonacijo. Nastop vam je popolnoma uspel zahvaljujoč dobremu in izkušenemu zborovodji. Želim vam še veliko pevskih užitkov.«

Zlata jesen 2006



To je naš čas, petindvajset let našega upokojenskega zbora.

In kot smo že nekje zapisali, vam tudi ob jubileju, sporočamo: Na večer življenja vam podarjamo svoje pesmi. Bile so naša moč in sila, ki je razcvetela naše otroštvo, oplemenitile odraslost in barva naše dni do kraja. V dar vam dajemo pesmi svojih dedov, očetov in mater, da ne boste pozabili kdo ste, da boste vedeli, kje ste doma.



V letu 2009 praznujemo 25 let dela.

**Seznam pevcev Moškega pevskega zbora
Društva upokojencev Ilirska Bistrica
iz leta 1984**

Prvi tenor: Ban Marjan, Benigar Franc, Jenko Ivan, Rolih Albin, Sila Franc, Vičič Gabrijel

Drugi tenor: Dodič Jože, Gašpersič Ivan, Kovačič Albert, Samsa Frane

Prvi bas: Mizgur Branko, Rusjan Jakob, Žnidaršič Jože, Žnidaršič Miro

Drugi bas: Čekada Anton, Knafelc Anton, Trebec Anton, Žnidaršič Vojko, Žnidaršič Miro

**Seznam vseh pevk in pevcev Mešanega
pevskega zbora Društva upokojencev
Avgust Šuligoj Ilirska Bistrica**

Sopran: Barbiš Marija (s), Božič Stana (s), Celin Katarina, Brozina Betka (z), Cubr Mara (z), Frank Danica (s), Grlj Anica (z), Hrvatini Marija, Jagodnik Dora (s), Kuret Marija (s), Mikuletič Pavlina, Novak Anka (z), Poljšak Breda (z), Poklar Jolanda (z), Simčič Marija (s), Strle Jerica, Šajn Darinka (z), Šajn Jadranka, Štemberger Ankica (z), Udovič Anica (z), Ujčič Kristina (s)

Alt: Avsec Ivanka, Batista Antonija, Benigar Štefka (z), Čekada Marija (b), Derenčin Mirjam Logar (b), Faganel Rezka (s), Gombač Majda (z), Kocjančič Anica, Krebelj Milena, Muha Marica (z), Pardo Danica (z), Periša Sandra (z), Pirih Vojka (z), Podobnik Danica (z), Primc Mihaela (z), Primc Zorka (b), Šircelj Jadranka (z), Štefančič Marija, Šuštar Beninija (s), Tomšič Albina (z), Tomšič Zinka (z), Volk Antonija (s), Vidmar Jana (z), Zdravkovič Lina, Žbogar Darinka (z), Žnidaršič Nada (s)

Tenor: Dodič Jože (z), Gombač Elio (s), Gombač Stano, Grbec Franc (z), Iskra Anton (z), Jenko Ivan, Jenko Stojan (b), Kovačič Albert, Perovič Franci (z), Pugelj Emil, Pugelj Polde (b), Rojc Ludvik, Samsa Frane, Tomšič Anton (s), Vičič Stano (z), Zidar Franko (z)

Bas: Boštjančič Marjan, Čekada Anton (z), Gombač Alojz (z), Grlj Rado (s), Jagodnik Alojz (s), Knafelc Anton (z), Logar Dominik, Mahne Ciril, Matko Vinko (s), Mulac Ljubo (s), Rusjan Jakob, Srebot Srečko, Štemberger Vojko, Trebec Anton, Ujčič Anton (b), Zidar Kristijan, Žnidaršič Miro (z), Žnidaršič Vladimir, Žnidaršič Vojko (z), Žnidaršič Jože (z)

Dobitniki Gallusovih priznanj: zlata (z), srebrna (s), bronasta (b)

Repertoar pesmi

1. **A Joyful Alleluia**, Gordon Young, 2. **Barč'ca je zaplavala**, Drago Žerjal,
3. **Bazovica**, Fran Venturini, 4. **Božji nam je rojen sin**, Ivan Zupan, 5. **Bratje le k soncu**, Radovan Gobec, 6. **Če zapojemo veselo**, Bojan Adamič, 7. **Da sem jaz ptičica**, Emil Adamič, 8. **Dajte, dajte**, Aldo Kumar, 9. **Dečva moja je foušar'ca**, Uroš Krek, 10. **Dekle to mi povej**, Vasilij Mirk, 11. **Dober večer**, Ubald Vrabec, 12. **Dober večer**, Mihael Rožanc, 13. **Domovina naša je svobodna**, Viktor Mihelčič, 14. **Ecce quomodo moritur**, Jacobus Gallus, 15. **En starček je živel**, Janez Močnik, 16. **Eno devo le bom ljubil**, Hrabroslav Volarič, 17. **Ej, tedaj**, Benjamin Ipavec, 18. **Evropska himna**, Ludwig van Beethoven, 19. **Glejte že sonce zahaja**, A. M. Slomšek, 20. **Gozdič je že zelen**, Jalob Aljaž, 21. **Gularja sen tiela jmiet**, Ubald Vrabec, 22. **Gorenjska zdravica**, Matej Hubad, 23. **Jaz pa vrtec bom kopala**, Rado Simoniti, 24. **Gozdič je že zelen**, Jakob Aljaž, 25. **Je pa davi slan'ca pala**, Matej

Hubad, 26. **Jurjevanje**, E. Adamič / M. Kokol, 27. **K tebi želim**, angleška s Titanica, 28. **Kaj ti je deklica**, Jože Leskovar, 29. **Kadar dižej, snih hre**, ljudska, 30. **Kambrca**, Milan Pertot, 31. **Kje so tiste stezice**, Jože Leskovar, 32. **Kje so moje rožice**, Benjamin Ipavec, 33. **Kol'kor kapljic ...**, Jože Leskovar, 34. **Kresna pesem**, Matija Tomc, 35. **La montanara**, Toni Ortelli / Luigi Pigarelli, 36. **Lep spomin je nate mati**, Janez Kranjec, 37. **Lepo je v naši domovini**, Radovan Gobec, 38. **Lipa**, Miroslav Vilhar, 39. **Marija skoz' življenje**, Ignacij Hladnik, 40. **Mašnik k darovanju**, Alojzij Mav, 41. **Mlatiči**, Angelik Hribar, 42. **Mož je sejao repo**, G. Gonza, 43. **Na bregovih Evfrata**, Giuseppe Verdi, 44. **Na grebenih gora**, nn, 45. **Naj zapojem ti v slovo**, Tadeja Vulc, 46. **Na Gorenjskem je fletno**, St. Pirnat, 47. **Na lipici zeleni**, Anton Schwab, 48. **Na poljani**, Vinko Vodopivec, 49. **Nikdar ne bom pozabil**, Tomaž Habe, 50. **Nazaj v planinski raj**, Anton Medved, 51. **Ne huodi mi tuodi ponuoci**, Rihard Orel, 52. **Nmau čez izaro**, Jože Leskovar, 53. **O Podjuna!**, Radovan Gobec, 54. **Ob grobu**, Andrej Maroša, 55. **Oče naš**, Jože Leskovar, 56. **Pa se sliš'**, Karol Pahor, 57. **Padel je, padel**, Jože Leskovar, 58. **Pevec**, Anton Foerster, 59. **Pesem graditeljev Nove Gorice**, Janez Kuhar, 60. **Pesem veselih mlatičev**, Gregor Rihar, 61. **Planinska**, A. Foerster / S. Mihečič, 62. **Po jezeru**, Miroslav Vilhar, 63. **Počivaj nam, prijatelj**, pogrebna, 64. **Pod oknom**, Jurij Fleišman / Matej Hubad, 65. **Pesem o svobodi**, Radovan Gobec, 66. **Pevec**, Anton Foerster, 68. **Pohojena trav'ca**, Fran Venturini, 67. **Pod oknom**, Jurij Fleišman-Matej Hubad, 68. **Poj naj ljudje**, Viktor Mihečič, 69. **Pozdravljena domovina**, Fran Venturini, 70. **Pozimi pa rožice ne cveto**, Jože Leskovar, 71. **Pravo sam ti dostakrat**, Uroš Krek, 72. **Prelepa je Selška dolina**, ljudska, Oskar Dev, 73. **Pridi**, Dimitrij Grlj / Danica Pardo, 74. **Prišel ljubi je pod okno**, Karl Boštjančič, 75. **Prišla je miška**, Matej Hubad, 76. **Prinašamo gospod**, Anton Jobst, 77. **Protuletje**, Ubald Vrabec, 78. **Rasti mi trav'ca zelena**, Jurij Gregorc, 79. **Rasti rožmarin**, E. Adamič, 80. **Rož, Podjuna, Zila**, Pavle Kernjak, 81. **Sem se rajtov ženiti**, Luka Kramolc, 82. **Sejaj, sejaj bajžuek**, Vinko Žganec, 83. **Slovenska dežela**, Benjamin Ipavec, 84. **Slovenska domovina**, Ludovik Viternek, 85. **Slovo od gozda**, Mendelsson Bartholdy Felix, 86. **Slovenec sem**, Gustav Ipavec, 87. **Smrt v Brdih**, Makso Pirnik, 88. **Soči**, O. Dev / U. Vrabec, 89. **Sonce že zahaja**, Josef Gruber, 90. **Sto lat**, poljska zdravica, 91. **Stoji mi polje**, Marij Kogij, 92. **Stoji tam v gori partizan**, Radovan Gobec, 93. **Stoji, stoji Ljubljana'ca**, Slavko Mihečič, 94. **Sveta noč**, Franz Gruber, 95. **Svobodna Slovenija**, Radovan Gobec, 96. **Tam kjer teče bistra Zila**, Matija Tomc, 97. **Tam v dolu**, Slavko Mihečič, 98. **Tam na vrtni gredi**, Gojmir Krek, 99. **Teče mi vodica**, France Marolt, 100. **Temna noč se je storila**, Fran Venturini, 101. **Tiho kot rosa**, Stibens / Gačnik, 102. **Tiho, rahlo**, Vinko Filli, 103. **Tječe, tječe bistra voda**, priredil Dimitrij Grlj, 104. **Tri prleške**, ljudske, 105. **V Korotan**, Stanko Premrl, 106. **V nebesih sem doma**, Gregor Zafošnik, 107. **V snegu**, Emil Adamič, 108. **Venček ljudskih 1**, Igor Švara, 109. **Venček ljudskih 2**, Igor Švara, 110. **Venite rož'ce moje**, Ciril Pregelj, 111. **Viva la musica**, Michael Praetorius, 112. **Vsi so prihajali**, Zorko Prelovec, 113. **Z nobenim purgerjem**, Jože Leskovar, 114. **Vstajenje Primorske**, Rado Simoniti, 115. **Zapojmo pesmico**, Fran Venturini, 116. **Žabe**, V. Vodopivec / V. Hrovat, 117. **Zdravljica**, Stanko Premrl

Skozi življenje s pesmijo



Dimitrij Grlj

Dimitrij Grlj (Mitko) je že večkrat omenjen v teh naših prispevkih, posvečenih obletnici zbora. Pa naj vseeno ponovim - je naš pevovodja.

Kaj ga bom vprašala?

Oglejte si ga. Prehlajen in brez glasu, pa vseeno nekaj posebnega. V svojem domu na Prešernovi, z rokami na klaviaturi in z računalnikom v ozadju. S klaviaturo, ki mu pričara znane ali šele v njem porajajoče se zvoke in z računalnikom, ki mu omogoča pisanje notnih zapisov, tudi njegovih lastnih, izdelovanje križank, kontaktiranje s svetom.

Moji najbolj rosní spomini nanj so iz šestdesetih, seveda prejšnjega stoletja, ko je bil eden od vodilnih igralcev v »dobri bistriški« košarkarski ekipi. »Bravo naši!« »Mitko, Rajo, Brze, Edko ...« smo se drli še ne dvajsetletniki v parku in zajemali življenje s polno žlico mladostnih pričakovanj. Mi in oni. Kot vsi, ki še ne vedo, kaj je življenje.

Z »rahlo distanco enega celega življenja« sem ga ponovno srečala pred letom in pol, ko sem se pridružila upokojenskemu mešanemu pevskeemu zboru. Najprej pa bi pravzaprav morala napisati to, kar o sebi pravi sam.

»Kako sem prevzel vodenje zbor-(ov)?

Leta 1971. je bistriški zbor Dragotina Ketteja, ki je nadaljeval tradicijo vseh prejšnjih zborov tega področja, ostal brez vodje. Vodenje je prevzel Mitko. Takrat je imel spričevalo končane srednje glasbene šole, a zdelo se mu je, da to ni dovolj. Začutil je potrebo po dodatnem izobraževanju in zato se je (ob službi) vpisal na Pedagoško akademijo (glasbeni oddelek) in si pridobil znanja o vodenju zbora. Celih 19 let je vodil ta zbor. Leta 1984. so ga upokojenci, pobudnik je bil Ivan Skrt, povabili k vodenju moškega pevskega zbora upokojencev. Seveda so mu dajali podporo tudi starejši prekaljeni pevci, med njimi še posebej pokojni Vojko Žnidaršič.

Že po letu dni pa se je že pokazala potreba po ustanovitvi mešanega pevskega zbora upokojencev. Zagovorniki spremembe, »Žnidaršiči«: Vojko, Miro in Jože ter Trebec in Knafelc, so »zmagali«; ostali, nasprotniki ideje o »obogatitvi« zbora z ženskami, so se umaknili. Mitko ocenjuje zbor takole: »Od začetne, dokaj nizke kakovosti novo nastalega mešanega pevskega zbora, je le-ta iz leta v leto rastla. Cilj zbora je bil druženje in petje preprostejših pesmi ter srečevanje s sorodnimi zbori Primorske.«

»Zbor je nastopal na občinskih revijah, sodeloval na revijah Primorska poje in kakovost zbora je rastla. Poseben izziv so bili nastopi na taboru slovenskih pevskih zborov, ki smo mu zvesti še danes. Največji napredek pa je zbor doživel na državnih revijah pevskih zborov, kjer sodelujejo najboljši upokojenski pevski zbori Slovenije.« »Relativno dobri uspehi zbora« pravi Mitko, »so zasluga vseh pevcev. Odločilno vlogo pa imata tudi sedanja predsednica zbora in predsednik društva upokojencev.

In cilji za naprej? "Bodimo optimistični! Poskusili bomo vztrajati in obdržati vsaj sedanji tempo dela. To pa je: redne pevske vaje, uresničevanje letnega plana in skrb za nove pevce v naslednji sezoni. Mislim, da dobre volje ne primanjkuje".

Kaj pa Mitko, ko ni pevovodja?

Čuti potrebo, da opraviči dosedanja priznanja, kot sta Kettejeva nagrada in občinsko priznanje. Ponosen je na to, da je na Bistriškem vodil kar nekaj zborov in skupin, da je napisal nekaj priredb pesmi. "Ko berem besedilo pesmi", pravi Mitko, "se mi zgodi, da zaslišim melodijo. Prvič se mi je to pripetilo ob verzih pesmi Snežnik, pokojnega g. Karolina. Ob predstavitvi knjige Snežnik je - ob klavirski spremljavi Bojana Glavine - pesem zapela Janja Konestabo." "Zavedam se", nadaljuje, "da je vse moje delo amatersko, čeprav sem na Pedagoški akademiji v Ljubljani poslušal tudi kompozicijo."

"Druga stvar, ki mi pomeni veliko, so stvaritve pesmi naše Danice za zборе in ansambel". Že v reviji Jesenski listi je zapisal, da so redki zbori, ki bi imeli pisca besedila (naša pevka in pesnica Danica Pardo) in bi jim pevovodja istega zbora pripisal še note. Ja, seveda tudi Jesenski listi so njegovo delo. Ko je namreč postal predsednik za kulturno dejavnost pri društvu upokojencev, je razmišljal, da je treba "poleg petja početi še kaj", kot sam pravi. Tako izhajajo Jesenski listi že 13 let.

Sestavlja križanke vseh sort, ki jih potem rešujemo v našem občinskem glasilu, v KIH- u in še kje. Rad rešuje šahovske probleme. Malce nerad mi je povedal te "malenkosti" o sebi. Skromen v bogastvu, ki ga nosi v sebi, ob neizbrisnem pečatu, ki ga daje svojemu zboru, vsakemu pevcu posebej in kraju, kjer živi in ustvarja. Verjamem, da še dolga leta.



Tone Čekada

»Slovenska narodna pesem je bila vrsta upora proti fašizmu«, se spominja Tone Čekada. »Ker nismo smeli govoriti po naše, smo peli! Naše pesmi.« Čutite trenutek tistega - nevarnega časa? Ko je srce vzkipelo v upor? « Skorajda vsi v Jelšanah smo pevci«, pripoveduje Tone naprej. «Prepevala je vsa moja družina. Vsi bratje in sestre«. V otroškem spominu mu je ostala peta maša ob polni cerkvi ljudi, kjer je njegova sestra pela solo. »Seveda sem bil takrat za petje še premlad«, pravi, a takoj po drugi vojni je - ob svojem svaku Čotu - že pel tudi sam.

V Bistrici je Tone najprej pel v pevskem zboru Dragotina Ketteja (otvoritev nove šole 1963. leta). Ko so - pozneje (1984) - ustanovili upokojenski pevski zbor, je bil v njem tudi Tone in še dandanes prepeva in bogati zbor s svojim glasom in izkušnjami. Že pred časom mi je povedal, da poleg petja zelo rad izdeluje gobeline. In čebelari.

Tudi žena Mimica je članica našega zbora. Tonetova ročna dela krasijo steno njunega toplega in prijetnega doma, kjer sta me že večkrat sprejela. Koliko navdušenja je včasih potrebnega, da vse svoje življenje sledimo svojo zvezdo stalnico.

Tokrat Tonetovo ljubezen do slovenske pesmi, čebel in izdelovanja lepih reči.





Jožef Dodič

»Vse težave v življenju sem prebrodil s pesmijo«, mi je zaupal Jožef Dodič, »slabše kot je bilo, bolj sem pel!«

Na sliki je v sejni sobi našega društva upokojencev, kjer imamo pevske vaje. Zadaj za njim so priznanja zboru, ki jih je pomagal soustvariti. Začel je v mešanem pevskem zboru Jasen, ki je septembra leta 1946, skupaj z ostalimi pevske skupinami na Bistriškem zapel v Bazovici, sredi bazovske gmajne v spomin bazoviškim junakom. Priključil se je Cerkvenemu trnovskemu zboru, čez nekaj let zboru Toneta Tomšiča, pa pevski skupini v Lesonitu, kjer se je zaposlil in ostal vse do upokojitve. Leta 1983 so ustanovili moški pevski zbor pod vodstvom Dimitrija Grlja in kmalu povabili medse še ženske pevke.

Življenje Jožku, kot ga kličemo v našem zboru, ni prizanašalo. "Če ne bi imel takega veselja do petja", pravi, "ne bi zdržal". Kot trinajstletni fant je bil, leta 1943., kurirček. Po osvoboditvi se je v okrajni garaži učil za mehanika. Decembra leta 1945, dan ali dva pred Silvestrovim, bi bil moral opraviti določeno delo v garaži, pa ga oče ni pustil. Moral je na pašo, za ovčami. In prav ta splet okoliščin je - kot je že v življenju ponavadi - privedel do nesreče z bombo, ki mu je zaznamovala življenje. Ostal je brez roke.

Upanje, da bo postal mehanik, je splavalo po vodi. Zaposlil se je kot kurir v rudniku Koseze in ostal tam vse do zaprtja rudnika leta 1950. Naslednja tri leta doma, brez službe, ko jih je šest živelo le od očetove plače, so bila borna. Hrana je bila na karte. Delo v Lesonitu (dobil ga je leta 1953), kjer je ostal vse do upokojitve, je pomenilo prekretnico; vse se je nekako obrnilo na bolje. Do smrti enega izmed njegovih dvojčkov. Ne, življenje Jožku res ni prizanašalo. Še dobro, da je imel pesem in svoj zbor, ki pomeni ne le petje, pač pa druženje in prijateljstvo, kar ga je bodrilo v vseh težkih trenutkih.



Lojze Gombač

"Naš pevski zbor je način življenja, je prijetno druženje, so rojstni dnevi, izleti, vici in smeh..." je povedal Lojze Gombač. In - dodajam še sama - nihče ti ne zameri, če pozabiš besedilo. Ker je naša EMŠO takšna, kot pač je. "Prevelika", ali pa tudi ne. Raje recimo - "bogata". Zaradi nje se ne pritožujemo. Sprejemamo jo in poskušamo živeti skladno z njo, polno in dostojno življenje, življenje dragocenih trenutkov.

Danes v Lojzetu še vedno zaslutiš razposajen, vesel in nekoliko uporniški duh. Že kot otrok je rad prepeval. Skupaj z družino, ob vaških praznikih, v času kolin. Samo leto dni po odhodu v šolo na Reko (1953. leta) se začel zanj že aktivno petje pri mešanem pevskem zboru Metalac. V svoji rojstni vasi Harije istočasno prepeva z bratanci: Silvom, Marjanom, Sašom in Lojzem. Ste že uganili, da gre za "predhodnico" bratov Boštjančič? Takrat so prepevali slovenske narodne pesmi.

A za mlade fante je nastopil čas služenja vojaškega roka. Pa se Lojze ni dal niti v JLA. V letih 1958 do 1960 je pri vojaki vodil oktet, ki je prepeval slovenske narodne viže, obenem pa je pel tudi v ansamblu Plavi, kjer je zapel - ob instrukcijah harmonikarja - tudi "šlagerje". Po vrnitvi iz JLA je Lojze do leta 1962 pel z brati Boštjančič, ko pa so začeli s snemanji, ni več sodeloval.

V začetku šestdesetih let je član mešanega pevskega zbora, predhodnika zbora Dragotina Ketteja, ki ga je takrat vodil Lojze Boštjančič. Zbor se je že 3 leta pozneje (1963) preoblikoval v moški, "Kettejev" zbor. V Harijah, vasi bratov Boštjančič in njihovih glasbeno nadarjenih bratrancev, je v osemdesetih letih prepeval zbor Alojza Mihelčiča, ki je priredil 6 občinskih revij. Leta 1984 je na eni izmed "Harijskih" revij nastopil mešani pevski zbor upokojencev, ki se mu je Lojze Gombač malo kasnej tudi pridružil. Od takrat nerga, ko nekateri na pevskih vajah ne zadenemo "ta prave note".

Njegov veličastni bas je eden od temeljnih glasov zbora. Nam - ostalim povprečnežem - v oporo, vodilo in pomoč.



Franci Perovič

Petek, trinajstega - čisto poseben dan, za čisto posebnega, enkratnega Človeka. Ko sem se odpravljala v njegov dom, sem se spraševala marsikaj. Malce me je skrbelo. Morala sem si priznati, da čutim neko čudno »nelagodje« pred njegovo drugačnostjo. Kako naj se obnašam? Seveda sta bila moj strah in skrb nepotrebna. Franci me je sprejel toplo in prisrčno, kot dolgoletnega prijatelja. Pa sem v zboru še vedno zgolj »vajenec«. Zadnja.

Franci Perovič je oslepel pri šestih letih. »Srečal« je bombo, ki je ubila njegovega prijateljčka, njega pa zaznamovala za vse življenje. »Če bi bil ubogal mamó«, pravi »in pazil na spečega bratca, potem se mi nesreča ne bi bila dogodila«. Če, če... Toliko če-jev srečamo skozi življenje! A je že tako, da vedno znova naletimo na navidezno nepremostljive preizkušnje. Zato da zorimo, se kalimo in dokažemo sebi, da zmoremo. Ko so Francija nezvestnega prinesli s pašnika, kjer je odjeknilo, je trajalo dolgo, da je prišel v reško bolnišnico. Predolgo, saj bi mu drugače rešili vsaj eno oko. Grenko spoznanje in slaba opora za naprej.

Tri mesece je Franci preživel v bolnišnici. Ko se je vrnil domov, se je učil hoditi po Zabičah, svoji rojstni vasi. Sovaščani so umikali izpraznjene vozove in odrabljena poljedelska orodja ter mu tako skušali olajšati pot. Da se ne bi prevečkrat zaletel, da ga na bi preveč bolelo...

Leta 1947 je Franci odšel v Portorož v Zavod slepih za Primorsko. Tu je žal ostal samo eno leto, saj so šolo, skupaj z gojenci in učitelji, preselili v Ljubljano, kjer se je potem šolal do leta 1955. Začel je obiskovati tečaj za telefonista, pa se je moral - zaradi učiteljeve prometne nesreče s smrtnim izidom - preseliti v Zagreb in šolanje končati »na tujem«.

Kaj pa prepevanje? Začel je že v mladinskem domu v Zavodu za slepe in slabovidne. Ko se je zaposlil (1955. leta), mu ni bilo do petja. Pletenje košar za sadje iz furnirja pač ne more biti ne vem kakšen navdih, kajne? Po štirih letih pa se je vključil v Cerkevni pevski zbor Podgraje in ostal član vse do leta 1989, ko se je preselil v Il. Bistrice. Tu se je priključil trnovskemu cerkvenemu zboru Zvon, 4 leta prepeval pri zboru Ahec iz Podgore in se vozil na vaje z avtobusom.

Za članstvo v zboru Dragotina Ketteja se ni odločil, na povabilo Dimitrija Grlja pa se je vključil v naš, upokojenski pevski zbor. »Veš, dobro moram poslušati,« mi je dejal, »ne zaradi melodije, pač pa zato, ker si moram zapomniti besedilo pesmi.

Vam je lahko, saj berete iz notnih zapisov.« Franci, verjeli ali ne, hodi tedensko v Pivko na kegljanje. Ima vrsto medalj. Kako zmore? Ne znam si predstavljati, a z voljo - kot kaže - človek naredi veliko in se nauči marsičesa.

Takole za 2 kg medalj je v škatli. Le kako bi lahko pozložila vse? Francijeve medalje so s tekmovanj slepih in slabovidnih na avtomatskem in vrtnem kegljišču, druge je dobil na tekmovanjih civilnih vojnih invalidov.

Ker sem se čudila, kako pozna vse telefonske številke pevcev zbora, mi je pokazal svoj seznam. V Braillovi pisavi (poslovenjeno Brajeva pisava ali brajica), ki omogoča slepim, da berejo in pišejo.

Za konec.

Veliko bi morali še napisati, če bi hoteli Francija malo bolje predstaviti. Sama ne znam najti dovolj dobrih in plemenitih besed. Če v prsih bije pogumno srce, zmoremo vse, zares prav vse. Živ dokaz za to je Franci. Odhajam zamišljena, polna spoznanj in sklepov, da se bom poboljšala. Hvala ti, dragi prijatelj, za spoznanje, kako ničeva so včasih naša jamranja »za nič« in besede ter dejanja, ki niso vredna človeka.



Vojka Pirih

»S petjem zem začela pri petnajstih letih, na harmoniko pa sem igrala že pri desetih«, je začela po prijetnem uvodnem klepetu naša Vojka. Vojka poje v cerkvenem in upokojenskem pevskem zboru. Ob različnih priložnostih igra harmoniko, da razveseli čim več ljudi. Zaigra v Domu starejših občanov in v Varstvenem centru za duševno motene otroke (VDC). Da starejšim in otrokom polepša dan, popestri življenje. Vmes pa še malo slika, pa peče torte, dela »oblekice z žepki« za ščipalke. In verjetno še kaj, kar mi je »pozabila« povedati.

Nasmejana in vedra, s klavirjem v ozadju in harmoniko v naročju mi je zaupala, da »kaže« vnučka (igračke dokazujejo, da ni daleč) nagnjenje do glasbe... Na začetku (leta 1950) je prepevala v trnovskem cerkvenem otroškem pevskem zboru, leta 1954 pa tudi že v mladinskem zboru Tone Tomšič, ki ga je vodila Marija Kirn. Zbor je leta 1959 prevzel Alojz Boštjančič, od leta 1963 do 1970 pa je bil zborovodja Franci Benigar.

Cerkvenemu trnovskemu pevskemu zboru odraslih, ki se je kasneje preimenoval v Cerkvni zbor Zvon, se je Vojka priključila leta 1962. V tem zboru poje tudi sedaj. Mešanemu upokojenskem pevskemu zboru pod vodstvom Mitka Grlja se je priključila leta 1988. Tudi v tem zboru, zboru Avgusta Šuligoja, še vedno prepeva. Med nekaj navedenimi letnicami, ki pomenijo par mejnikov, pa je bilo še veliko, veliko vsega.

Gledava fotografije v lično - kronološko urejenem - Vojkinem albumu. V času zidave njihovega doma »nasproti Mateta« je bila Vojka sama z otroki na počitnicah na Sviščakih, v Lesonitovi koči (1978). Igrala je harmoniko in prepevala, zabavala sebe, svoje prijatelje in obiskovalce planinskega doma. Tako si je »prislužila« še nekaj dni prenočevanja v planinskem domu in podaljšala, sebi in otrokoma, sicer kratke, sindikalne počitnice.

9. septembra 1979 je igrala pri folklorni skupini otrok iz Knežaka, ki jih je vodila Erna Volk. Nekdaj vplivna Vida Tomšič, doma iz Knežaka, je folklorno skupino povabila, da so zaplesali in zapeli pred Postojnsko jamo. Na straneh albuma so fotografije s pevskih revij, občinskih in republiških. Pa pevci na praznovanjih, izletih.

In Vojkine razstave slik. Samostojne leta 1979, 1989, 1991 in skupinske leta 1994 ter leta 2000; Extempore, Il. Bistrica, Prem leta 1995. Lahko bi napisala roman o Vojki, pa še ne bi povedala vsega iz njenega življenja. Samo upam lahko, da je iz zapisanega razvidna vsa življenjska energija izjemne ženske, ki še danes gleda vedro in optimistično na življenje. Za sabo pušča sled, ki daje neizbrisen pečat kraju. In nam, ki smo njeni sokrajani, sopevci. Skromno se ji zahvalimo, ker nas plemeniti.



Breda Poljšak

Sopranistka našega zbora, Breda Poljšak, je predsednica zbora že deset let. S predsednico našega zbora sva se pogovarjali kar na avtobusu, na poti v Gorico, na revijo Primorska poje, kjer smo nastopili 22.03.2009. Po upokojitvi, pred trinajstimi leti, se je pridružila upokojenskemu zboru. Pred tem pa je pela v zboru glasbene šole in v cerkvenem pevskem zboru. Našteto dokazuje, da ji je petje pisano na dušo ... »A še lepše bi bilo«, pravi »če bi imela samo petje, brez predsednikovanja.«

Katere dolžnosti obvezujejo predsednico zbora? Po domače bi rekli, da je predsednik glava zbora. Če ima predsednik pravi pristop k obveznostim in dolžnostim, da je sposoben organizator, potem zbor napreduje in se pevci v takšni skupini dobro počutijo. V vsakem amaterskem ljubiteljskem druženju je sila pomemben socialen čut predsednika. V upokojenskem zboru še toliko bolj.

Naša predsednica Breda ima vse te dobre lastnosti, zato včasih rečemo, da skrbi za nas kot mama. Delo, vodenje zbora in predstavljanje zbora navzven, je odgovorno. Zagotavljati mora pogoje za nemoteno strokovno delo zborovodje. Vsakoletno planiranje dela, zagotavljanje sredstev za delo zbora, je tudi predsednikova skrb. Skrbi za povezovanje, seznanjanje in realizacijo sklepov z društvom upokojencev. Organizira in usklajuje naše nastope in zagotavlja pogoje za potovanja in in realizacijo planiranega. Za posamezna opravila zadolži člane upravnega odbora. Te volimo istočasno s predsednikom.

Kaj pa Breda kot človek? Rada ima rože. Rože na vrtu in kar tako. Obiskuje telovadbo za »koronarne«. Ogromno bere. Seveda, če in ko ji čas dopušča. Je žena, mati in babica s petimi vnuki. Nam to pove dovolj? Ne, ne pove nam, da je že trinajstletna skrbela za očeta na vozičku, saj je bila mama prodajalka z deljenim urnikom in je velik del bremena padel nanjo. Ne pove nam, da se je morala zato v rosní mladosti in kasneje (oče je bil na vozičku 30 let) marsičemu odreči.

Ne pove nam, da je včasih tekmovala v strojepisju in je zaradi tega znanja (pa naj podrobnosti ostanejo njene) pomagala bolnemu fantu končati osemletko. Ne pove nam veliko o njeni notranjosti, ki jo moramo - če hočemo in želimo - dojeti sami. S srcem. Pa čeprav na osnovi »skopih« podatkov tega prispevka.

In njena pričakovanja v bodoče? Rada bi več časa za knjige. Obilica opravkov ji ne dopušča dovolj branja, ki ga nadve ljubi. Upa, da bo lahko (po)doživela preostala leta življenja plodno in polno. Skromno? Ne, za vse, ki poznajo dragocenost življenja so njena pričakovanja tisto, kar nam pomembnega življenja lahko ponudi.

Na koncu je povedala: »Namen zbora ni zgolj »vrhunsko« petje, saj imamo premalo podmladka. Naši glasovi so vsak dan starejši in manj zveneči. Kako naj dobimo mlade, ko pa je v našem kraju kar sedemnajst različnih pevskih zborov in skupin«.

Mlajši se raje pridružijo mladim. Tako je tudi prav. A ob tem nikar pozabiti, kako hitro mine mladost in koliko volje ter vstrajnosti je treba za prehojeno 25-letno pevsko pot zbora upokojencev. Pevcem pomeni način življenja in druženja, medsebojne pomoči in skrbi za vsakega posebej. Ohranja pevske duše mlade in igrive. Pomaga pozabiti na boleče sklepe, vse sorte bolezni in problemov. Ko zapojemo ob kapljici črnega, se zavrtimo po svoje, okorno, smo spet tisti mladi fantje in dekleta iz svetlega odjeka spomina.

Naj na koncu izrečem Bredi, naši predsednici, zahvalo za njeno požrtvovalno delo v zboru in ji zaželim v našem skupnem imenu sreče na nadaljni poti skozi življenje. Ves čas, odkar sva se pogovarjali, se mi v mislih »mota« stavek, ki sem ga nekoč nekje prebrala. In »gre« približno takole: Ko bi vsakdo med nami lahko pomagal rešiti samo enega človeka, bi bilo njegovo poslanstvo na tem svetu izpolnjeno.



Jolanda Poklar

Jolanda Poklar - naša sopranistka in balinarka. Ima deset medalj v balinanju. Tri med njimi so zlate. Pokali pa so pri »invalidih« in »upokojencih«. Sedaj ne balina več. Trening sovпада s pevskimi vajami, zato je balinanje opustila.

Rojena je bila kot ena od šestih otrok v Bariju. Očeta - železničarja - so poslali Italijani daleč od doma. Kot toliko Primorcev. Pela je že v osnovni šoli in sanjarila o harmoniki. Šele sinu jo je lahko kupila. Dolga leta (kar 35 let) se je vozila na delo v tovarno s kolesom in motorjem. Delala je pri vseh strojih v furnirnici tovarne Topol, predvsem moška dela. Kot edina ženska je prejela Titovo nagrado za pridnost.

»Vedno sem rada delala«, pripoveduje. To dokazuje tudi njen zanos za balinanje in veselje do petja. Pevski zbor upokojencev ji pomeni, tako kot nam vsem, druženje in občutek pripadnosti, občasno zabavo na naših prireditvah.

Nič se ne pritožuje, nasploh je »od malih besed«. Saj veliko besed in besedičenja niti ni treba. Njeno tridesetletno petje, trije otroci, nagrada za pridnost in medalje, govorijo same zase, kajne?



Marica Muha

“Naša mama je bila pevka. Pela je v cerkvenem zboru”, mi je na vprašanje o prvih spominih na petje odgovorila Marica. “Štirje otroci smo bili in čeprav je imela mama obilico dela z nami in z gostilno”, je nadaljevala, “je že našla čas, da smo vsi skupaj prepevali. Če ne drugače pa ob večerih.”

Marica Muha, naša altistka, je v zboru že od njegove ustanovitve. Sredi petdesetih let prejšnjega stoletja (kako obrabljen izraz, kajne?) je pela v mešanem pevskem zboru pod vodstvom Marije Kirn. Po razpustitvi zboru je petje zanjo za dolgo ostalo le skrita želja. Delo in družina sta imela prednost vse do upokojitve.

Leta 1986 se je upokojila. Več časa je imela zase in tako je nekega popoldneva listala album in ob zborovskih fotografijah obujala prijetne spomine. “Le kako bi spet stopila v zborovske vrste”, je povprašala tudi svojega moža Janka, ki jo je bil takoj pripravljen voziti kamorkoli bo že treba. Da le spet zapoje. Ko sta tako modrovala tudi o Pivki, kot možnosti, je prišla k njej Marica Cubrova in ji povedala, da se moškemu zboru priključujejo tudi pevke. “Jutri začnemo z vajami”, ji je rekla in ... Rečeno storjeno. Ustanovljen je bil mešani pevski zbor, v njem pa že od vsega začetka tudi obe Marici, pa mogoče še katera, ki je kot novinka ne poznam in naj mi zato ne zameri.

Pevski zbor ji, kot vsem tukaj predstavljenim pevcem, poleg ljubezni do petja, pomeni tudi druženje, izlete, praznovanje rojstnih dni. “Toliko lepih spominov”, pravi. Marica pa seveda nima samo zboru. Rada je v naravi, rada pešači, rada se udeleži pohodov. Bivanje na prostem je zanjo način življenja. Pa najsi bo v gozdu, kjer ob gozdni koči z Jankom čestokrat pričakata pohodnike, da se okrepečajo, ali pa preprosto okoli hiše, kjer stanujeta in kar naprej nekaj ustvarjata in izboljšujeta. Lahko sta nam za vzgled, kako je lahko življenje lepo, plodno in celovito še dolgo v “tretje” obdobje.



Anica Udovič

»Veselje do petja, notranja vedrina in večno hrepenenje po sreči« je dejala Anica, »to je tisto, kar ti pomaga premagati vsako žalost in še večje trpljenje.« Natanko tako jo doživljamo sopevci, ko igra na harmoniko (igra - s celim telesom) ali ko »poskakuje« po plesišču. Majhna, drobna, a polna energije ... Iz vsake pore ji »gledata« glasba in ritem. Iz nje žarita veselje do muzike in strast do plesa.

Anica Udovič je že kot majhna, komaj osemletna deklica, sodelovala v farovžu v Jelšanah, v igrinah in drugih podobnih prireditvah. Prvotno brezimno kulturno društvo, v katerem je nastopala Anica od otroških let, postane kasneje Prosvetno društvo Sloga in seveda - Ankica je tudi tam.

Je v pevskem šolskem zboru, ki ga vodijo učiteljice. Pod strokovnim vodstvom Toneta Čekade, ki se na Ankico zanese, računa nanjo ob vsaki prireditvi. Je že vedel zakaj! Časi počastitev državnih praznikov nekdanje države, številne proslave v Jelšanah in sosednjih - okoliških vaseh - Pasjaku, Jušičih, niso bili mogoči brez Anice.



Obiskovala je glasbeno šolo v Ilirski Bistrici, nekaj časa v Piranu, ko je obiskovala srednjo ekonomsko šolo v Portorožu. Nato so prišla leta prve zaposlitve (Ilirija), pa stalno delo v »Zadrugi«, pa družina, otroci. Glasba je zvenela le še ob redkih, ukradenih, samo njenih trenutkih. In v njenem srcu. Za oporo in vzpodbudo.

Pa minejo tudi leta, ko je mama otrokom prva in gredo po svojih poteh. Težko je, če izgubiš še življenjskega sopotnika. Življenje si moraš zastaviti čisto na novo.

Leta 1998 je Anka na TV gledala skupino dvanajstih žensk iz Mengeša, ki so igrale na harmonike. Nekaj se je zganilo v njenem srcu. Začela je iskati in našla je vodjo skupine, gospo Pepco Zupan iz družine izdelovalcev harmonik. Zmenili sta se za Aničin obisk v Mengešu.

Na obročna odplačila so ji dali harmoniko. Doma si je ogledovala »frajtonarco«, se čudila sebi in svojemu pogumu. Kako sploh vleči meh? Osnove jo je naučil učitelj iz Mengeša, ji dal note, naprej je po poti učenja morala kar sama.

Ko je znala nekaj pesmi (med njimi Na planincih), je spet obiskala gospo Pepco in povabili so jo v ansambel. Igrale so na planini Jezero. Še vedno jo vabijo medse, a kaj ko ji zmanjkuje časa. Saj poje v zboru. Že od leta 1984, torej od njegove ustanovitve. Na vaje pripelje tudi nekatere od svojih sovaščank, ki jih je nagovorila, da so se pridružile zboru.

Poleg zbora pa ima Anica še dve prostovoljni humanitarni nalogi. Obiskuje Dom starejših občanov in VDC, kjer s svojo radoživostjo, veseljem in harmoniko popestri dan ostarelim in invalidom.

Skupaj z Vojko in Lojzem igra tudi na zabavah našega zbora. Kako težko je plodno življenje in živost prestaviti v nekaj bornih stavkov. Morda pa vseeno lahko zaslutite v njih veliko in toplo srce naše drobcene Anice.

Zaželimo ji še veliko okroglih jubilejev zbora.

Darinka Žbogar



Ker je Darinka človek, ki hoče in želi ohraniti zgolj prijetne spomine (ker si slabih niti ne zapomni), je njena pripoved nekaj enkratnega. Že kot deklica sem »čivkala ob določenih priložnostih v Društvu Sokol,« pripoveduje »in oglašali smo se v cerkvi, če smo le prišli na vrsto.« »Med vojno smo prepevali doma in vsaj odrasli so upali, da nas nihče ne sliši!«

»Se je pa toliko bolj naglas slišala povojna SKOJ-evska pesem!« Potem pa dolgo nič. Do upokojitve je delo v knjižnici zahtevalo, poleg družine, celega človeka. Za petje ni bilo časa. »Po upokojitvi (1987. leta) me je Marica Muhova povabila v pevski zbor, kar sem z veseljem sprejela.« Note mi niso pomenile neznanke in problema, a trema je vseeno spremljala mojo prvo pot. Nasmejani in prijazni obrazi ter prijeten nasmeh pevovodje Mitka Grlja so me opogumili in trema je minila. To velja še dandanes.

»Vedno je lepo, ko se družimo na vajah ali na izletih. Čeprav smo si na nekem srečanju obljubili, da se bomo medsebojno tikali vsi člani zbora, me mnogi vikajo.

Takrat spoznam, da sem že vse predolgo pri pevskem zboru«.

A spomini ostajajo sveži in živi... Prvi odmevni nastop Mešanega pevskega zbora društva upokojencev smo imeli leta 1987 v Komnu. Oblečeni smo bili vsak po svojih možnostih (pevke v črnih krilih in raznolikih belih bluzah, pevci pa s svojimi kravatami). Dne 25.04. 1988 sem bila na občnem zboru DU izvoljena za predsednico Društva upokojencev Ilirska Bistrica. To dolžnost sem opravljala 5 let in vzporedno s tem veselo prepevala.

Na odboru smo se odločili za nove obleke. Po dogovoru s šiviljo smo v Ljubljani kupili temno modro blago. Za popestritev smo dodali temno modrim oblekam ozek bel trak. Pozneje so bele trakove nadomestili barviti šali. Si lahko mislite, da smo šale plačali sami? To so bili časi, ko so se dogajale tudi take reči ... Tudi izleti so bili del našega druženja. Leta 1990 smo bili z dvema avtobusoma v tedenskem razmahu na Dunaju, kjer smo preživeli nepozabne ogleda in doživetja.

Vojkina harmonika je dajala dnevom še posebno žlahtnost ... Že takrat so eni delali, drugi pa smo uživali... Naslednje leto je bil dvodnevni izlet v Rabac pot, ki nas je privedla do izolskega Delfina, kjer je dopustoval pokojni Jože Bubnič, član odbora. Ko se je vračal iz jedilnice, smo mu - na njegovo veliko presenečenje - od srca zapeli. Ta »sreča« je bila precej draga, saj je vse pogostil s kavo.

Leta 1992 je bil pod okriljem pevskega zbora in Društva upokojencev organiziran 7-dnevni izlet (ponovno razmak dveh tednov) v Amsterdam. Vse pozneje organizirane izlete je organiziralo društvo upokojencev (7 dni Pariz, 7 dni Rim, pa Češka, Španija in vrsta izletov po Sloveniji).

Bilo je veliko nastopov in izletov, za kar smo lahko hvaležni našemu zborovodji Mitku.

Z veseljem hodimo na pevske vaje. Za dolgoletno nastopanje sem prejela bronasto in zlato Gallusovo značko. Ponosna sem nanju. Aplavz, ki je spremljal podelitev značk je bil nagrada za vse naše vložene napore in za ves naš trud.

Mi pojemo povsod, kadarkoli.



Dva predsednika: Ivan Skrt, predsednik Društva upokojencev in Vojko Žnidaršič, predsednik zbora



Nastop poleti 1999 na vrtu Doma upokojencev v Ilirski Bistrici



Naš solist Jože Žnidaršič



Pri Pardotovih na Premu

Kakšno je pravzaprav gibanje, ki ga premika in vihari pesem? To je moč, to je izraz duha. Glas je instrument, ki mu ni primere. In če ti je dan posluh, ne moreš in ne smeš zatajiti daru, zato poj na ves glas! V svet pošlji svoja oznanila, pa naj bo to zaradi sreče, žalosti, nemoči, trpljenja ali poguma. Le da stopiš čez prag svoje namere. Da lahko živiš!

Coprnice

Coprnice naj bi bile nekaj zlega, nekaj, česar naj te bog obvaruje. Kot otrok še nisem vedela za vse tiste coprnice, ki so v srednjem veku zgorele na grmadah, nisem vedela za vse njihove hudobije, pa vse metle, ki so jih jahale, ko so se zbirale na Slivnice, na Kleku, pa za vse orgije, ko so se parile s hudičem,

Poznala pa sem čarovnice iz pravljič Sneguljčica, Janko in Metka ... in to mi je bilo dovolj, da sem se čarovnic bala kot velikega zla. In poznala sem tudi, po mojem, živo, resnično coprnico. To je bila stara Šiškarca. Majhno suhljato babše, stupenega jezika, ki ni nikoli nikomur privoščila lepe besede ali prijaznega pogleda in je v človeka vrtala toliko časa, da je iz njega izvlekla vse, kar je hotela vedeti. Tako si je pridobila informacije o vseh, ni je bilo reči, ki bi se v vasi zgodila, za katero ne bi vedela. In vedno je ljudem škodovala, uživala je v intrigah, ki jih je znala mojstrsko zakuhati, v hujškanju in razdorih. Ko so se po vasi razširile govorice, katera je noseča, čeprav ni poročena, katera si je odpravila, kdo hodi k kateri, pa njegova žena ali njen mož nič ne vesta ... so vsi vedeli, da so prišle od Šiškarice.

Starejše sem večkrat slišala reči: spet se nisem mogel rešiti tiste Šiškarjeve coprnice. Niso je marali, izogibali so se je, hkrati pa so se ji tudi bali zameriti.

In to je bilo zame dovolj, da sem jo imela za coprnico. K sreči je nisem srečevala ravno pogosto, ker je ona stanovala na enem koncu vasi, jaz pa na drugem. Če sem jo kdaj srečala na vaški poti in sem bila z mamo, ni bilo tako hudo. Tesneje sem stisnila mamino roko in vedela, da se mama ne bo ustavila pri njej. Mama je ponavadi samo pozdravila in hiteli sva mimo. Šiškarica pa se ni dala kar tako. Pristavila se je in zapičila pogled v mamo, ni odzdravila, ampak že začela žlobudrati in vrtati z vprašanji. Že ko sva bili mimo, je mama zavzdihnila: »Oh ta coprnica, ravno njo mora človek srečati«.

Zelo hudo pa je bilo, če sem jo kdaj sama srečala na samotnih poljskih poteh, ko sem nesla dopoldnsko ali popoldansko malico na senošet. To je bilo najhujše, kar se mi je lahko zgodilo. Še huje od tistega, ko sem na stezi zagledala kačo, za vsako sem mislila, da je gad ali modras. Pa to sploh ni bilo važno, že ob navadnem slepiču sem čisto otrpnila od groze. In potem se je začelo. Kaj storiti? Če pobegnem, me kača lahko začne loviti in vedela sem, da so zelo hitre, če naredim ovinek okrog nje, lahko ravno v tistem hipu, ko sem ji najbližje, zasika proti meni in me piči. Edina rešitev je bila, da obstojim na mestu in čakam, kdaj bo kača prelezla. Pot pa je bila topla in sončna in kači se ni nikoli mudilo in jaz sem čakala tudi pol ure in več, ves čas v neznanski grozi. Vsi so se potem jezili name, kje sem se obirala z malico in nihče ni razumel moje stiske. Samo smejali so se in bili polni nasvetov: zakaj nisi zalučala kamna proti njej, ali zašumljala s vejo ...

Podobna groza me je prevzela, ko sem se srečala s Šiškarico. Obstala sem in otrpnila. Gledala sem v tla, ker sem se bala njenega vrtajočega pogleda. Bila sem prepričana, da me lahko zacopra, če jo pogledam. Ustavila se je in mi zaprla pot in kot plaz se je vsul kup vprašanj: kam neseš, pri tem je odgnila prtiček in prekontrolirala, kaj imam v košku, koliko jih kosi pri vas, kdo vam pomaga, kako pa da Jože in Ivan ne kosita, ali imata druge opravke he, he, ste že pokosili v Solni, kdaj boste začeli žeti ...

Ko je urok malce popustil, sem se le premaknila z mesta, naredila velik ovinek okrog nje in še za seboj slišala njeno žlobudranje ... a ti pa nimaš jezika, kaj ... ali te doma tako učijo ...

Najhujše srečanje s staro Šiškarico je bilo drugi dan po ohceti moje sestre. Navada je bila, da se je nosilo po vasi pokušino. Mama je pripravila zavoje peciva in mene določila, da nesem k Šiškarjevim. Celo pot sem se opogumljala, da mogoče stare ni doma in bom lahko dala komu drugemu. Kolikor bolj sem se bližala hiši, toliko

bolj me je stiskalo. Pred vrati sem postala. Kaj zdaj? Preden sem se odločila, ali naj potrkam, so se vrata odprla in na njih je stala Šiškarica, kot da bi do sekunde natančno vedela, kdaj bom prišla. Stegnila sem roke, v katerih sem imela zavoj s pokušino proti njej, ona pa se za to sploh ni zmenila.

Zapičila je vame svoj pogled in zdelo se mi je, da me bo z njim predrila. Popolnoma me je uročila, da se nisem mogla premakniti. In že je začela: koliko svatov je bilo na poroki, je bila nevesta v belem, joj, joj pa s trebuhom, se je pa res mudilo, take se ne bi smele poročati v cerkvi ...

Urok je toliko popustil, da sem se zavedla samo tega, da moram zbežati. Zavoj sem položila kar na tla in na vrat na nos zbežala. Še za sabo sem slišala njeno nakladanje.

Človek odraste in coprnice iz pravljič mu nič več ne morejo, ker vanje ne verjame. Tudi take, kot je bila stara Šiškarica so neškodljive. Spoznaš, da je bila le en velik firbec in opravljivka, življenje pa ti postavi na pot drugačne vrste coprnice, take, ki ti s svojim zlom resnično škodujejo in se povsod znajdejo ob tebi, kot tvoje sosede, kot sodelavke, velikokrat celo kot dobre prijateljice. Problem je v tem, da jih ne prepoznaš, ne prepoznaš njihove zahrbtnosti, hinavščine in hudobije ali pa jih prepoznaš prepozno.

Kako bi jih tudi prepoznal, saj nimajo dolgih razkuštranih las, krivih zob in nosov, niso stare pokveke, so prikupne, prijetne, prijazne, sama ustrežljivost jih je, vedno bi rade pomagale, ti želele samo dobro, skratka zlezejo ti pod kožo.

In prav nihče jim ne pravi *coprnica*.

Breda Grlj

Lahkih nog naokrog, tokrat v dežele Beneluxa

Letos potujemo po deželah, kjer ima EU sedeže svojih institucij. Evropa je čudovit kraj, kjer se dogaja mnogo stvari.

Benelux - dežele, nove ureditve Evrope.

V sredo, 14.5.2008 smo se zbrali na avtobusni postaji v Bistrici in počakali na naš avtobus z nekaj sopotniki iz Kopra. Naložili smo hrano in pijačo v našo kantino in ob 6.00 uri odšli na pot. Med potjo so se nam pridružili Trnovci in Tozonovi, v Šembijah Mikuletičevi, v Parjah ni bilo Jakata, bila pa je Milena, v Pivki sta nas počakali Lea in Ivanka, vsi preostali do števila 42 pa v Postojni. Tu se nam je pridružil tudi vodnik Dejan Korpič. Naš tur operater pa je bil Kompas iz Postojne. Predstavnica Kompassa, gospa Branka nas je v Postojni pozdravila, nam zaželela srečno pot in nam za popotnico dodala čokolado.

Pot nas je vodila po Italijanski deželi Veneto in Trentino preko prelaza Brenner v Bressanone (Brixen). Naša avtobusna tajnica Angelca (za voznike je sedaj z Angelco mnogo lažje, čeprav se vedno ne gre popolnoma zanašati na pravilne usmeritve, ki jih nudi), nas je malo zavedla. Zato smo imeli nepredvideni panoramski ogled po brixenških okoliških gričih posajenih s trto, prej kot smo našli mesto Brixen, ki je bil od leta 977 protektorat Brixenških nadškofov. Tu je katedrala s prekrasnim baročnim oltarjem, Križev pot v romansko - gotskem stilu. Verjeli ali ne, tu smo zagledali tudi sliko na platnu, naš Bled. V sosednji samostanski zgradbi je nekakšen muzej figur oseb in dogodkov iz svetega pisma in druge, ki so izdelane iz različnih materialov in v različnih velikostih. Zaradi tega ogleda, ki sicer ni bil v programu predviden, bil pa je vreden ogleda, smo zamudili ogled muzeja kristalov Svarovski v mestecu Wattens. Nič zato, morda smo pa zaradi tega še kak euro prihranili.

Med potjo smo popili prvo kavo, ki nam jo vedno za srečno pot podari naša Nada in polizali čokolado, ki nam jo je poslala Branka za posladek h kavi. Seveda ni

izostal tudi zajtrk v naši klasični obliki - skutno masleni namaz, sir, salama in kruh. Prvo kosilo je bilo kot običajno klasično: dunajski zrezki s testeninami na solati in sladica. Kosilo je pripravila naša Alma, ki se tokrat izleta iz osebnih razlogov ni udeležila. Veseli smo bili, da se je kljub neudeležbi izleta zelo potrudila in nam kot običajno skuhalo kosilo. Za povrh nam je skuhalo tudi štruklje. Verjetno se ji zelo kolcalo, saj smo precej mislili nanjo, ker smo jo pogrešali v naši družbi.

Mesto Innsbruck, glavno mesto Tirolske katerega smo si ogledali že v prejšnjih potovanjih, nas je tudi tokrat presenetilo. Vsakokrat, ko se v mesto vračam, spoznam še kaj novega. Sprehodili smo se po starem mestnem jedru z gotskimi, renesančnimi in baročnimi zgradbami, katedralo Sv. Jakoba grajeno v letih 1717 do 1722, hišo Goldens Dachl z balkonom z zlato strešico iz leta 1496, ki pa je bila večkrat obnovljena, Hofburg in Hofkirche z grobnico cesarja Maksimilijana I. Mesto je bilo trenutno v znamenju bližajočega se Evropskega nogometnega prvenstva. Po ulicah so dekorativno razporedili nogometne žoge (celo sedeže

v restavracijah), velika ura pa odšteva čas do začetka prvenstva.

Pot smo nadaljevali do mesta Feldkirch kjer smo prenočili. Vsako mesto ponuja nekaj svojevrstnega in če dobro spremljaš okolico lahko marsikaj uporabnega prineseš tudi v domači kraj (urejena stanovanjska in gospodarska poslopja, čista okolica ...).

Po zajtrku nas je pot vodila mimo Konstanze do Bodenskega jezera, kjer smo si na otoku Mainau ogledali čudovito rastlinje in cvetje v najrazličnejših aranžmajih. Priznati moram, da se vsaj ženskemu delu naše posadke ni iz otoka prav nič mudilo. Nešteto idej za urejanje vrtov, zelenic, skalnjakov in tudi prostorov za oddih. Prava paša za oči in dušo. Obiskovalcev otoka je bilo ogromno, srečali pa smo tudi izletnike iz Slovenije. Svet je velik in istočasno zelo majhen.

Pot smo nadaljevali proti Zürichu in si ga tudi s panoramsko vožnjo ogledali. Leži ob Züriškem jezeru, za katerega velja, da je v njem pitna voda. V marini je bilo vse polno luksuznih in manj luksuznih jaht in čolnov, kar pomeni, da je Švica dežela



Otok cvetja Mainau - kompozicija barv in struktura rastlin

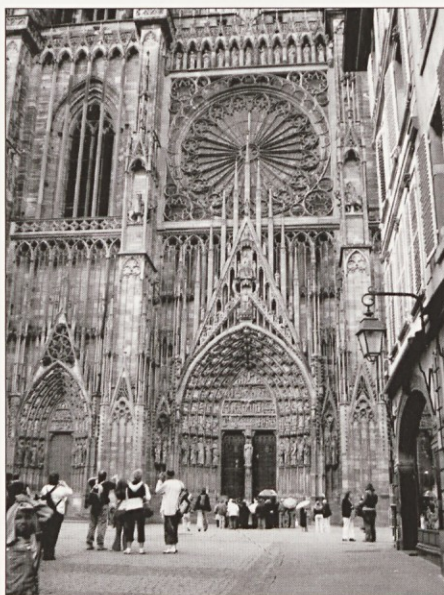
premožnih ljudi, ki si privez in jahto lahko privoščijo.

Po premoru smo se odpravili do Lichtensteina - žepne države s približno 32.000 prebivalci. Je parlamentarna monarhija, z glavnim mestom Vaduz, ki leži ob vznožju istoimenskega gradu iz 16. stoletja. V gradu je rezidenca knežje družine (tu je vladarsko dedovanje določeno samo po moški strani). Lichtenstein-Nikolsburg je izvor današnje knežje družine. Knez Hans Adam III. je uveljavil odprto politiko in s tem kneževino vključil v evropski politični prostor. Je med najbogatejšimi državami na svetu (bančni računi). Ponaša se z Deželnim in Poštnim muzejem. Dežela je lepo urejena, zelena, vsa v cvetju in čista. In še nekaj kar je mene pritegnilo, zelo enostaven vodomat, kakršnega bi si ga tudi naša Bistrica lahko privoščila. Fotografija dokazuje, da se kaj takega lahko naredi tudi z malo denarja, posebno, če imaš pod trgov vodo.

Prestopili smo zopet mejo in prišli v Francijo v pokrajino Alzacijo (najbogatejša regije, takoj za Parizom), ki jo na zahodni strani obdaja pogorje (do cca 600 m nadmorske višine) Vogesi. To pogorje zagotavlja izjemno ugodne vremenske pogoje za kmetijstvo, predvsem za vinsko trto. Vozili smo mimo mesta Molhouse, ki je znano predvsem po tekstilni in drugi industriji in prišli do našega cilja drugega dne, v Colmar in to kar precej pozno. Večerjo smo imeli v zelo neugledni samopostrežni restavraciji, temu primerna je bila tudi večerja. Bilo je nekaj negodovanja - toda, Francija je bila od nekdaj, kar se prehrane tiče, slaba, ali pa morda bolj povedano ne po našem okusu. Zjutraj smo si ogledali mesto Colmar, ki mu pravijo tudi Male Benetke. No Benetkam ni niti malo podobno je pa kljub temu mesto zanimivo in vredno ogleda. Kanali, ki ga obkrožajo, naj bi spominjali na beneške kanale. Staro mestno središče je zelo zanimivo in se ponaša z najlepšimi predalčkastimi hišami in strojarsko četrtjo. V katedrali so vitraži skoraj lepši kot v Parizu, ponaša pa se tudi

z upodobljeno Zadnjo večerjo v stranski kapeli. Vsako mesto se ponaša z zanimivimi in slavnimi ljudmi in tako tudi Colmar. Tu je živel arhitekt, ki je projektiral znameniti kip Svobode v New Yorku (Partolbi).

Alzacija je lepa dežela, vsaka lehica je obdelana, vinske trte je neskončno mnogo. Pravijo, da so Alzaška vina med najbolj cenjenimi. Mi smo jih okusili v mestecu Ribeauville v eni od mnogih vinskih kleti. Poskusili smo štiri vrste. No, če sem čisto poštena, bi rekla, da je marsikatero naše vino boljše (še vedno drži tisti rek še iz šole, da je najboljše tisto vino, ki je tebi dobro ...). Toda znamka je znamka in ime je vedno krojilo ceno in slavo. Pred pokušino vin, ki je bila dogovorjena za 14. uro, smo se malo popeljali okrog po vinski cesti in ni kaj, lepo obdelani vinogradi so povsod kamor je seglo naše oko. V dveh krožiščih so simboli vinogradov in vinske trte v enem, v drugem pa kip svobode. Na parkirišču pred vinsko kletjo smo pripravili kosilo iz domače kantine. Popili smo tudi kavo, naš »kantinjer« pa je postregel z vinom. Vida je bila letos zelo radodarna s pijačo in bonboni, letos so njen bife naši sopotniki bogato zapolnili. Prav nič ne škrtari in tudi večkrat se sprehodi po avtobusu s steklenico v roki. Ja vsaka taka malenkost prispeva k dobremu počutju.



Katedrala v Strasbourg

Pa telovadba ob postankih tudi, čeprav je letos malo lenobe vmes. Se nam morda že poznajo leta? Manjkajo tudi »kugle«, Edo je nanje pozabil.

Pot smo nadaljevali do Strasbourga, ki je gospodarsko in kulturno središče Alzacije. Leži ob izlivu reke Ill v Ren. Srednjeveško mestno jedro - Grande Ill je del svetovne dediščine UNESCO. Ponaša se z gotško katedralo iz 12. do 15. stol., v njej je ena najlepših astronomskih ur, ki prikazuje življenjski krog (od rojstva do smrti), upodobljene zgodbe Kristusovega življenja z apostoli in angeli. Delovanje ure smo si ogledali na TV in je res imenitno. Tudi bitje zvonov je nekako skrivnostno. Ogledali smo si še romansko gotško cerkev sv. Tomaža, grad Roham in več muzejev - skratka mesto, ki te prevzame.

V novejšem delu mesta imajo sedež evropske institucije: Svet Evrope, Evropski parlament (vsak mesec se v Strasbourg preselijo poslanci iz Bruslja za štiri dni in tu sprejemajo odločitve o katerih so se dogovarjali na komisijah in sejah v Bruslju) ter Evropsko sodišče za človekove pravice. Stavbe so razkošno lepe, moderne in prostrane. Po panoramskem ogledu mesta smo šli v hotel Ibis kjer nas je čakala večerja.

Naslednji dan smo se po zajtrku odpravili v пристanišče za ladje, ki vozijo po reki Ren in si z vožnjo po reki ogledali mesto tudi z vodne strani. Vožnja, ki je trajala približno uro in pol je bila presenetljiva. Imeli smo čudovit razgled z rečne strani na prekrasne stavbe v delih mesta, ki jih reka obkroža. V pristanišču je bila tudi tržnica na kateri je bilo mogoče kupiti vse kar ti srce poželi. Ogromno je bilo belušev in to vseh velikosti in seveda tudi zelo različnih cen. Cene so na splošno podobne našim, le da naše plače močno zaostajajo za njihovimi. Presenetila nas je domiselna srednjeveško oblečena dama, ki je ves čas vrtela lajno in vsak je kaj primaknil v njeno košarico. Ideja kako lahko na nevsiljiv način zasluži kakšen evro.



Dovolj časa tudi za zabavo v gostišču »Au pont St. Martin«. Naša fanta s pevko Katerino

Ko smo si panoramsko in tudi fizično ogledali te stavbe in se pred Svetom Evrope tudi slikali smo poiskali primerno lokacijo ob reki. Tu smo pripravili kosilo in poleg kosila še praznovanje tistih, ki letos praznujejo osebni okrogli jubilej (Sonja Penko, Ivan Polh, Lea Posega, Zdenka Zidar in Milka Prosen iz Trpčan). Praznovanja pa nismo zaključili, ker nam ni uspelo do določene ure popiti šampanjca in pojesti pehtranove potice (Sonja in Ivan). Po kosilu smo se odpravili eni v hotel, drugi pa po mestu. Dogovorili smo se, da se dobimo na določeni lokaciji ob 18. uri, si ogledamo stari del mesta imenovanega Petit France. Tisti, ki smo šli v hotel smo malo počinili in se osvežili. Ob dogovorjeni uri smo se z »mladinci« dobili v mestu in se sprehodili po starem delu mesta. Stari del mesta je lep in zanimiv, pročelja hiš so unikatna, ozke ulice pa dajejo vtis domačnosti. Večerja je bila v prijetni restavraciji ob reki poleg mosta »Au Point de St. Martin«. Lepo so nas sprejeli, in da je svet res majhen smo ugotovili, ko nas je natakalar lepo pozdravil 'Dobar večer' in ugotovili smo, da je Makedonec. Večerjali smo: puranjo terino s šampinjoni, kislo zelje s krompirjem, slanine, klobaso, hrenovko in prekajeno vratovino in za sladico sladoled.

Večerja je zasenčila vsa prejšnje obroke. Za posladek in nepozabnost večera je poskrbela prijetna dama Katerina, kateri so pomagali pri plesni predstavi in pri petju naši fantje. Francoski šansonci pa tudi ruske pesmi ustvarijo vedno vzdušje, ki ga ohraniš v spominu še dolgo. Ni kaj, lepo smo se zabavali.

Po zajtrku smo se odpravili proti Luksemburgu, majhni kneževini z glavnim mestom Luksemburg. Najprej smo imeli panoramski ogled tako imenovanega centra Evrope, kjer se nahajajo inštitucije EU. Peš smo šli skozi staro mestno jedro, Lutzelburg ali Mali grad, ki velja za največjo trdnjavo v Evropi, sodne palače, palače luksemburških vojvod, katedrale Marijinega vnebovzeta, mestne hiše in Adolfovega mostu. Potem pa v avtobus in pot pod noge proti Bruslju.

Približno 160 km pred Brusljem smo pripravili kosilo in popili Sonjin in Ivanov šampanjec in to v kozarcih kot se šika.

In končno Bruselj v poznih popoldanskih urah. Sledil je panoramski ogled mesta, potem pa pot do našega hotela, ki pa je bil med vsemi najslabši. Večerja je bila v bližnjem hotelu Ibis. Razvajeni z večerjo

prejšnjega dne je bila le ta prava katastrofa. Nekateri so godrnjali, da je bil riž trd in riba smrdljiva - meni, ne vem sicer, če imam srečo ali pa sem morda bolj splošna, se mi ni zdelo tako slabo kot nekaterim drugim. Ker je bila nedelja, sem ocenila, da je verjetno veliko pomanjkanje kvalitetnih gostinskih delavcev (ni bilo niti enega belca) in da je nedelja že sama po sebi dela prosti dan za 'šefe'. Sobe so bile res da preproste, toda zelo čiste.

Po zajtrku smo se odpravili 20 km južno od Bruslja na ogled bojišča - v Waterloo, kjer je 18. junija 1815 vojvoda Wellingtonski premagal Napoleona Bonaparteja. Na mestu kjer je bil ranjen Viljem Oranski so Holandci, deset let pozneje uredili s travo pokrito piramido na kateri stoji lev iz litine (Butte de Lion). Do vrha vodi 226 stopnic.

Ogledali smo si še Wellingtonov muzej z eksponati iz bitke, film o bitki (sicer zelo sodoben) in panoramo celotne bitke, ki je prikazana zelo avtentično. Posebno te presunejo zvoki juriša, rezget konj, stokanje ranjencev ... Spomin in opomin na grozote vojn.



Waterloo - kraj znamenite bitke, v kateri je bil poražen Napoleon. Zadaaj piramida, spomenik Wiliemu Oranskemu, na vrhu pa razgledna ploščad in kip Butte de Lion.

Po ogledu v Waterlooju smo se odpravili še na ogled Atomia- spomenika, ki je bil zgrajen za Expo' 58. Atomij je projektiral v aluminiju in jeklu Andre Waterkeyn. Devet krogel predstavlja atome kovinskega kristala povečanega za 165- milijardkrat. Povzpeli smo se do vrha, kjer je z vrhnje krogle, v kateri je tudi restavracija, krasen razgled.

V tem prostorskem razstavnem kompleksu (velikanski park), je tudi postavljen Japonski stolp, ki je bil vhodni paviljon k Japonski pagodi na svetovni razstavi v Parizu leta 1900, in so ga na zahtevo kralja Leopolda II. preselili v Bruselj. Kaj vse so si mogočnejši lahko privoščili - tako je bilo nekdaj, tako je tudi danes.



V Bruslju so stranske ulice še posebej zanimive.

Po ogledu Atomija smo si poiskali primeren prostor za kosilo iz domače kantine. Glede pijače je kantinjer oznanil, da redukcije ne bo. Naša inšpektorica Bernardet je vsak dan v dnevnih poročilih povedala, čigavo vino pijemo in kdo je plačal kavo. Kot običajno je njena duhovitost enkratna. Pot je tudi zaradi njenih domislic krajša.

Popoldne je sledil obisk Bruslja. Že od daleč smo opazili veličastno zgradbo - Baziliko na Koekelbergu, ki jo imenujejo Spomenik Srca Jezusovega (Basilique Nationale du Sacre Coeur) in je posvečena belgijskim mučenikom (v I. sv. vojni je padlo 44.000 Belgijcev, med II. svetovno vojno je bilo v Nemčijo deportiranih 700.000 prebivalcev, na podlagi tako imenovanega Krvavega edikta, je bilo usmrčenih več kot 30.000 oseb). Bazilika naj bi bila simbol narodne enotnosti.

Belgija pa je danes vse prej kot enotna. Razdeljena je na Valonski pretežno francosko govoreči del, na Flamsko govoreči del in na osrednji del, ki je mešanica obeh. Ne ločujejo se le po pokrajinah in po jeziku, ampak ima vsaka pokrajina še svoj parlament, ki deluje ob državnem. Nesoglasja med Valonci in Flamci so velika, kar povzroča stalne politične krize.

Obiskali smo staro mestno jedro. Drugi kralj Belgijcev, Leopold II. (1865-1909), je dal preurediti Bruselj in to tako, da so s širokimi alejami povezali kraljeve rezidence in palače s starim mestnim jedrom. Jubilejni kompleks s Slavolokom zmage, ki slavita petdesetletnico belgijske neodvisnosti je pravi izraz njegovih ambicij. Bruseljsko osrčje Grand Place je bil že v 11. stoletju središče izmenjav in v 13. stoletju so tu že postavili tri prve utice za prodajo kruha, mesa in tkanin. Trgovske dejavnosti so se razširile na ulice poleg trga (Mesarska ulica, Ulica tržnice s siri, Zeliščna tržnica ...).

V 15. stoletju je doživel Bruselj največji razcvet in tedaj zgradijo mogočno mestno hišo 'Hotel de Ville'. Graditi so jo začeli leta 1402. Na vrhu osmerokotnega, 96 m visokega stolpa, stoji zlati kip nadangela Mihaela. Na dvorišču sta dva vodnjaka iz 18. stoletja, ki predstavljata najbolj pomembni belgijski reki Maas - levo in Schelde desno. V notranjosti so na stopnišču doprsni kipi vseh bruseljskih županov od leta 1830 naprej (od neodvisnosti). Trg obkrožajo cehovske palače, vsaka je označena s kipom za pripadajoči ceh. Tu je tudi kraljeva palača 'Maison di Roi', ki pa ni bila nikoli kraljeva, ampak je bila last pekovskega ceha.

Kraljevi trg so uredili v 18. stoletju. Palača Karla Lotarinškega je neoklasistična zgradba (1766). Uradna kraljeva rezidenca je 'Palais du Roi'. Tu je tudi mogočen spomenik Gottfriedu Bouillonskemu-vojskovodji prvega križarskega pohoda.

Na gričku med zgornjim in spodnjim delom mesta stoji stolnica sv. Mihaela in sv. Gudule. Je mešanica med visoko in pozno gotiko. Stolnica ima zvonika dvojčka, visoka 69 m. Novejša restavratorska dela odkrivajo prvine prejšnje romanske cerkve iz leta 1047, nad katero so kasneje zgradili stolnico. Sv. Gudula je bila mlada pobožna plemkinja iz 8. stoletja, ki so jo zaradi njene pobožnosti povzdignili v svetnico.

Na trgu sva z Edotom počakala našega prijatelja Mirana, ki nas je peljal v enega najstarejših lokalov ob trgu na pivo. In Miran je potrdil, da imajo v Belgiji ogromno vrst piv (cca 400 vrst) in da vsako pivo točijo v svojem kozarcu. Da je to res smo ugotovili, ko smo si naročili vsak svojo znamko piva in res smo dobili vsako pivo v različnem kozarcu. Sprehodili smo se tudi po ozki ulici tako imenovani cehovski ulici. Tudi tu smo zavili v lokal 'A la Morte subite', kjer smo popili zopet vsak drugačno pivo. Miran nama je povedal kar

precej o političnem nesoglasju med Flamci in Valonci, o krizi, ki je močno prisotna in hromi vsakdanje življenje, o razcepljenosti področij posameznih parlamentov in podobno. Lokali so v tej ulici 'nobel'. Tu sta si Milka in Jožica privoščili v prestižni restavraciji odlično juho.

Manneken Pis ali »fanteke, ki lula« je manjši (cca 60 cm velik) bronast kip dečka iz leta 1619, ki je maskota Bruslja. V začetku je bil znan kot Petit Julien. Kasneje so si feministke omislile še deklico, ki lula - pravijo, da je zelo erotična, vendar pa Julienove slave ni nikoli dosegla. Pomembna so oblačila fantka, pravijo, da jih ima sedaj že okoli 650 in ga po posebni proceduri enkrat letno oblečejo (ima svojega garderoberja- obleke so namreč shranjene v Mestnem muzeju).

Večerja je bila danes presenetljivo dobra - karpačo ..., torej je moja teorija držala, da je nedelja gospodov dan in da je primankljaj dobrih gostinskih kadrov. Po večerji smo opravili še drugi del čestitk. Na vrsti so bile štiri polovičke: Ludvik, Milena, Slavka in Danica.

Zjutraj smo se odpravili na ogled sedeža EU - evropski parlament. Naš evropski poslanec Jelko Kacin je poskrbel, da smo bili v palači lepo sprejeti in da nam je njegova tajnica vse razkazala in predstavila delovanje parlamenta. Lepo nam je bilo slikati se v stavbi pod slovensko zastavo. V tem mestu bi lahko ostali več dni in ne bi nam bilo dolgčas, saj je ostalo toliko zanimivega pa ne videnega. Je že tako, da ima vsaka pravljica svoj konec.

Pot nas je vodila v Antwerpen, srednjeveško mesto, obdano s cehovskimi hišami in Velikim trgom, renesančno mestno hišo, katedralo Naše ljube gospe, ki so jo gradili kar dve stoletji (od 14. do 16. stol.). Tu se nahaja tudi Rubensov spomenik, v cerkvi pa je zbirka njegovih del. Pomemben in zanimiv je tudi Pomorski muzej, ki je lociran v srednjeveški trdnjavi ob reki Schelde, ki je 88 km oddaljena



Antwerpen - pomorski muzej



V prostorih parlamenta EU v Bruslju

od morja. Zanimivosti še in še, mi pa pot pod noge in v avtobus in na Nizozemsko, ki je parlamentarna monarhija z ustavo iz leta 1815 (kraljica predseduje Državnemu svetu, ki je del izvršilne oblasti). Ustavili smo se v mestecu Eindhoven. Prenočili smo v motelskem naselju s prelepo urejeno okolico, kolesarskimi potmi, igrišči in prekrasnim parkom. Prevzame nas pogled

na parkirišče za tisoče koles, kar je v primerjavi s parkirišči v ostalih evropskih mestih, ki so namenjeni samo za avtomobile prava posebnost. Tu je avto prej izjema kot pravilo. Tu je šport zelo pomembna panoga in treniranju raznih panog je namenjenih mnogo površin. Zanimivost tega dela Evrope so priseljenci iz vsega sveta.

Smeškotov kotichek

Krožno nadaljujemo pot nazaj v Nemčijo do mesta Aachen in v Koblenz. Mesto deli reka Ren na dva dela. Stara utrdba datira v leto 8 pred Kristusom. Tu je bil rojen znani knez Meternich. Bazilika sv. Kastorja je nekaj posebnega, svetla in zračna. Pred nami je bila še dolga pot do Heidelberga, starega mesta, ki slovi po najstarejši tradicionalni nemški univerzi (le kdo se ne spomni filma Princ študent?). Staro mestno jedro, mostovi, nad mestom pa še vedno lebdi stara grajska ruševina.

Zvečer smo prispeli v Stuttgart, prenočili, zjutraj pa smo si na hitro ogledali še nekaj zanimivosti. Mesto je središče znanosti, za razvoj namenjajo kar 10% evropskega denarja. Je močno industrijsko mesto, ki slovi posebno po avtomobilski industriji, ponaša pa se tudi z drugo največjo evropsko borzo. Zanimiv je osrednji trg z dvorcem in kot vsako mesto je tudi tu prekrasna fontana. Še bi bilo kaj zanimivega za pogledat toda pot do doma je bila še dolga. Ustavili smo se še v Avstriji v prijaznem kmečkem turizmu, kjer smo se do siteda najedli špagetov in solate. V poznih večernih urah smo prispeli v Slovenijo. Za nami je bilo približno 4000 prevoženih kilometrov in zvrhana torba vtisov in spoznanj.

In na koncu smo se vsi strinjali z lepo staro modrostjo sv. Avgušтина, ki nam jo je povedal naš nadvse prijazni vodnik Dejan

Svet je knjiga, kdor ne potuje, bere samo en list.

In nauk iz te misli: potovati, širiti znanje in spoznavati nove dežele, prebivalce teh dežel, njihove navade in kulturo. Potovanja so zmage duše nad telesom, so kot knjiga življenja.

Pa srečno do naslednjič.

Vojka Lenarčič

Ločitev

Mlada žena, poročena šele nekaj mesecev, pri odvetniku zahteva ločitev.

“Stalno pije!” je povedala.

“Pa prej ni pil, ko ste se poročila?” vpraša odvetnik.

“Nisem vedela, da pije, ko pa je včeraj prišel domov popolnoma trezen, sem to šele ugotovila!”

Štajerci

Štajerci gredo v avto in eden reče:

“Francel ti boš vozo, ker si preveč pijan, da bi pel!”

Obletnica

Praznujeta mož in žena obletnico poroke pa reče žena:

“Ali bova zaklala pujska?”

Mož odgovori:

“Zakaj, saj on ni nič kriv?”

Brez škandala

“Moj mož in jaz sva se dogovorila, da se bova ločila brez škandala in preprirov.”

“Čudovito! Danes je tako malo zakoncev, ki se tako lepo razumejo.”

Tunel

Z vlakom se peljejo: žena, mož in sinček. Ko se pripeljejo skozi tunel reče žena možu:

“Ali se spominjaš tega tunela?”

Sinček posluša ta razgovor staršev, pa vpraša mamo:

“Ja, kje sem bil pa jaz?”

Mami odgovori:

“Pred tunelom si bil pri očku, po tunelu pa pri meni!”

Tovornjak

Družina gre na izlet z avtom. Pred križiščem vpraša mož ženo, če prihaja z desne strani kak avto.

“Ne”, reče žena.

Mož pritisne na plin, žena pa doda: “Samo en tovornjak.”

Zgodba z napevom

Večerilo se je, pa še hladno je bilo. Kaj ne bo, saj je hrib nad vasjo pokrivalo nekaj beline prvega snega, ki nas je presenetil dokaj zgodaj, saj se še oktober ni poslovil. Nebo je bilo jasno, kar je pomenilo, da ne bo hudega, bo pa lahko ledilo, kot bi rekli po domače. Kakorkoli že, dolgočasili so se. Aha, kdo, boste povprašali.

Zakajena čumnata stare gostilne je bila skorajda pretesna za tistih nekaj gostov, ki so si prišli pogasiti žejo ali po nekaj dnevnih novic. V levem kotu pod velikim ogledalom, ki je viselo na steni med oknom in nudilo nekakšen drugačen pogled na prostor, so žulili osminke črnega vina in modrovali vsakodnevni gostje, ki jim je oštir stregel, ne da bi ga vprašali, saj jih je predobro poznal, in redko se je zgodilo, da bi pili kako drugo pijačo.

»Lujze, sjedi h nam. Buš ča pametnega povidau,« ga je vabil kovač. Peter - Petar kovač oziroma po domače Petrič Koferčov je veljal za nekakega vodjo omizja, dokler je bilo to še v normalnem stanju. Po nekaj več popitih bičerinov so mu ta primat na vsak način hoteli odvzeti. Ta ali oni iz omizja. No, zaenkrat še ni pretila nobena nevarnost.

Če je k mizi prisedel oštir, je to pomenilo le dvoje: ali bodo razpravljali o dogodkih iz Afrike, kjer je Lujze pod angleško komando v času druge svetovne vojne služil in doživel neznansko veliko, ali pa bodo zapeli.

»Ča ćemo sda? Ja bi jenu muško zakantal,« je odločil Lujze.

»Ala, dajmo,« je soglašal Joško, šef vaške trgovine.

»Samo ku?« je skozi napol prazen kozarec v ostale škilil Rude.

»Ala, zberi jenu, de ne bumo rjekli, de si slab učitelj,« se je k najmlajšemu obrnil Petar.

Učitelj jih je zvedavo opazoval, se delal, kakor da zelo razmišlja, kaj bi predlagal, se rahlo popraskal po bradi in počasi, kot bi še vedno razmišljal, pokimal in zateglo, kot je bilo v navadi, začel peti tisto znano »Sinoči sem na vasi bil ...«

Petrič in Rude sta poprijela, takoj za njima pa še globoki Lujzetov bas. No, po pravici povedano, niso peli tako v oštiriji prvič. Po navadi je svoj glas ad hok zboru prispeval slehernik iz zakajene krčme. Začetno dokaj ubrano petje je s tem izgubilo svoj čar vsaj za prve štiri pevce, pa kaj bi. Tako pač je v vaški gostilni. Najhuje zanje pa je bilo, da se je skorja vedno našel nekdo med gosti, ki ga mati narava ni kdo ve kako obdarila s poslušom.

»Homo ča!« je bil pričakovani predlog enega izmed pevcev.

To se je tudi zgodilo. Vsak je našel nek hiter izgovor, da je zapustil prostor. Glej ga zlomka, vsi štirje so stali pred gostilno. Tudi gostilničar Lujze je bil tu. Bo že mati poskrbela za pijačo in pravočasno zaprtje gostilne.

Domov? Kje neki, saj je bilo še prezgodaj. Petar je po navadi tako zagato rešil z ugotovitvijo, da ga bo njihova ob prezgodnji vrnitvi domov vprašala zaskrbljeno, če se ni kaj hudega zgodilo.

»Učitelj ima avto, homo još kamo!«

Rečeno, storjeno. Brez kakih velikih priprav in načrtovanja jih je avto zapeljal proti Hrvaški.

»Sam znau, u Račice gremo.«

»Nje, u Opatiju bumo šli!« je pribil šofer.

Kaj bi zavlačevali z opisom potovanja. Zgodnja šestdeseta prejšnjega stoletja so bila, mej ni bilo, kontrola so bili le miličniki, a upali so, da jih tega dne ne bo na cesti, in jih tudi ni bilo, na srečo.

Opatija je sijala v jesenski noči, morje je odsevalo zvezdnato nebo, zdelo se je, da valovi pljuskajo ob obalo ... »Plovi, plovi, duboko je more,« je kar samo od sebe zazvenelo v notranjosti tesnega avta.

Zaustavili so se pred Plavim podrumom, najbrž zaradi lepo okrašenega vhoda. Ali pa kar tako, da nekaj popijejo.

Točilnica je odražala mediteranski okus, saj je tako s stropa kot zidov v ospredje sililo kar preveč predmetov, ki so spominjali na nekdanji ribolov ali obdelavo zemlje. Manjkali niso niti eksponati posvečeni rujni kapljici. Prostor, ki je kar vabil k druženju, h kateremu sodi lepo petje.

Naši pevci niso oklevali. Po prvi zaužiti pijači je kvartet namenil melodijo in besedilo domačinom s tisto » Da mi je počiti kontradom.«

Besedilo in izgovarjava jim nista povzročala težav, saj je njihovo narečje zelo blizu kastavščini, kot radi poimenujejo govorico od Staroda naprej.

Od kod ste, kaj počnete ipd. so bili radovedni domači gostje. Odgovorila je slovenska pesem, pa še ena in še in na mizi so se znašle dobrote, ki so vzpodbujale pevce. Veselo in prijetno je bilo, le učitelj je po zaužitem več kot litru mineralne silil domov. No, tudi to se je zgodilo.

Na poti proti domu pa je padla pomembna odločitev, kar tako, iznenada.

»Jutri uvečer se duobimo u šuli in ustanovimo pevski zbor!« je pribil kovač.

Joško trgovec in učitelj sta bila zadolžena za pripravo sestanka in razgovor z bodočim pevovodjo Antonom Demojzom, sicer cerkvenim organistom, ostali pa za novačenje bodočih pevcev.

Človek ne bi verjel, če tega ne bi doživel. Dogovorjeno se je udejanilo. Pričeli so z vajami.

Najprej prav navadno petje po posluhu, kot je bilo v navadi na vasi ali v gostilni. Šele pozneje jim je Tone pevovodja obrazložil, da je iskal glasove. Star šolski harmonij in Tonetova harmonika sta bila pri roki za prikaz melodije in intonacijo, nekaj partitur, po ena na dva pevca, pa pripomoček tistim, ki so vsaj za silo poznali note. Kar prav je prišlo, da so nekateri igrali v godbi na pihala. Tisti drugi pa so z zanimanjem spremljali delo in se učili. Vaje naj bodo vsak dan, je navdušenje narekovalo misli. No, za začetek pa vsaj dvakrat, trikrat tedensko, pa še v soboto bo treba. Težko bo, težko, a bomo že kako.

Začetek je bil obetaven, kakih petnajst možakov je resno vzelo zadevo v roke, no, v grla.

Rodil se je zbor, Moški zbor Tomo Šorli, Podgrad.

Tudi prvi nastop je sledil. V vaški dvorani so pripravljali proslavo za 29. november. Kako prav bo prišel pevski zbor odraslih možakarjev. Vse živo je nestrpno čakalo zaključek proslave, ko bo na koncu zapel naš, domači pevski zbor.

Dve borbeni in eno ljudsko so pripravil za nastop. (Na uho povedano, več jih tudi niso znali.)

Prva - Tito, naša svetla bojna slava - je lepo izzvenela. Vsaj pevcem se je zdelo, pa tudi poslušalci so bili navdušeni. Kaj bi ne bili, saj je to naš pevski zbor.

Le sekaj, sekaj smrečico je napovedal kar kovač, ki je pripomnil kar izven protokola, da smo blizu morja. Aplavz pred petjem in aplavz po petju.

Kot zadnja je bila na vrsti Pesem XIV. divizije. O kakovosti tu ne bo govora, o zagretosti pa lahko rečemo kakšno. Ne verjamete? Kako lepo rečejo dandanes: dvorana je bila na nogah. Da, tako je bilo. Pevci in dirigent so bili presenečeni in istočasno v zadregi. Učitelj jih je bil nekoč podučil, da dolg aplavz na koncu petja pomeni dodatno pesem. Lepo in prav. A katero? Dirigent je nekaj trenutkov strmel v pevce, nato pa odločno ukazal:

»Prvu još enkrat!«

Krst je bil uspešen, nadaljevali so kot moški zbor, se oženili, in peli, peli ...

Franč Gombač - Frane Petrov

Misli modrostnikov

Glas naj bi bil odmev razuma. *Alexander Pope*

Po zvoku spoznaš kovino, po govorjenju človeka. *B. Gracian*

Beseda je obleka duše. *Seneka*

Ko govoriš, morajo biti tvoje besede boljše od molka. *Arabski pregovor*

Lepa beseda nikomur ne preseda. *Domača modrost*

Častne besede malo stanejo. *Herder*

Resnične besede niso nikoli prijetne. *L. N. Tolstoj*

Dobra beseda ne zatemni slabega dejanja, dobro delo se ne zatre z obrekljivo besedo. *Demokrit*

Kar misliš reči, reci jutri. *Japonski pregovor*

Pomisli, preden kaj rečeš; tudi beseda človeka ubija. *Ljudska modrost*

So ljudje, ki spregovorijo minuto prej, preden pomislijo. *La Bruyere*

Vsi ljudje so si podobni po v besedah, samo po delih se razlikujejo. *Moliere*

Česar nisi videl, o tem ne govori. *Solon*

Vsak človek mora biti hiter pri poslušanju, počasen pri govorjenju. *Sveto pismo*

D.G.

Nagradna križanka

									ČRTICA I. CANKARJA		VEDA O ROBOTIH	KONEC MOLITVE	PISATELJ VITAN		
									NEUGODEN OBČUTEK						
									PRIMEREK, KOS	5					PRINCESA IZ TV SERIJE
									ASTERIXOV PARTNER		8	2			
									RUSKI VELETOK				GEZA ERNISA KRAJ V SLOV. GORICAH		
									ERIK TUL			2. RIMSKI PAPEŽ OBJEKT NAD REKO	6		
									SLADKA LIMONA						
									SVETA PODOBA					ZVENEČII SOGLASNIK	
AVTOR: DIMITRIJ GR LJ	PREKINITEV BREJOSTI	MOŽGANSKI TUMOR	SLOV. ILUSTRATOR (1899-1981)	PESTNER	RADIJ	ZNESEK NA BANKOVCU	ZNAK ZA TON	ŠTEVILO	ŠPANSKI ČELIST (PABLO) CERKVENO PETJE						
ŽENSKA, KI IGNORIRA										KRAJ PRI ŠENTJURJU IT. IGRALKA VALLI					
50 LET ZAKONSKE ZVEZE	7					1						KITAJSKA M. ENOTA OSNOVNA ŠOLA			
ALKOHOLNA PIJAČA					BRISAČA ZA OTIRANJE LISAST KONJ								URSULA ANDRESS ODPRTINA V STENI		
RODBINA				IME PIS. FATUR IZRASTEK NA GLAVI				NAŠ BALONAR GOZDNA DIVJAD							
NEMŠKI KEMIK (LEO-POLD, 1788-1853)							ODTIS STOPALA PRIZNANJE SLAVE					AFR. DRAŽILNO NASLADILO VODNA RASTLINA			
	NASELJE NA DEŽELI ELEKTRO-TEHNIK NIKOLA					SMILJAN ROZMAN ROM. MESTO V ŠPANIJI		GLAVNA REKA NA TIROLSKEM	REKA V FRANCIJI NASELJE PRI PTUJU					HLEV	KRAŠKO VINO
										VINSKI SOK NEK. GL. M. JAPONSKE		9			
BISTRIŠKI ODMEVI	HOKEJIST KASTELIC REKA NA ŠKOTSKEM			PAPIR ZA OVIJANJE KANTAVTOR SMOLAR		3							TELUR PRIPADNIK KOMOV		
PEVKA REDŽEPOVA					NAŠ NALVEČJI PISATELJ OLIVER TWIST										10
SLADICA ZA VROČE DNI	4							BARVAST KOLOBAR OKROG BRADAVICE							
DOBRODELNA CERKVENA USTANOVA															

LIMETA - vrsta sladkih limon
GMELIN - nemški kemik (Leopold)

SONAT - zveneči soglasnik
XENA - princesa iz TV serij

Kotiček za križankarje

Tokrat objavljamo skandinavsko nagradno križanko.

Na označenih poljih v nagradni križanki boste dobili geslo iz dveh besed.

Tudi tokrat je sponzor križanke

Gostišče s prenočišči

GRILL DANILO,

nagrada pa je večerja za dve osebi.

Rešitev napišite na priloženi kupon in ga pošljite do 1. junija 2009 na naslov

Društvo upokojencev

Bazoviška cesta 28

6250 Ilirska Bistrica

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10		

Program izletov in srečanj Društva upokojencev Ilirska Bistrica za leto 2009

Februar

14. 02. 2009

Kopanje in družabni večer -
Delfin Izola

Marec

14. 03. 2009

Občni zbor
v prostorih TIB Transport

April

27. 04. 2009

Planinski pohod na Kozlek

Maj

23. 05. 2009

Enodnevni izlet - Goričko, Prekmurje

Junij

20. 06. 2009

Enodnevni izlet - Plitvička jezera

Julij

18. 07. 2009

Piknik na Mašunu

Avgust

22. 08. 2009

Enodnevni izlet - Log pod Mangartom

September

Srečanje upokojencev Južne Primorske,
datum bo znan kasneje

November

07. 11. 2009

Martinovanje

December

27. 12. 2009

Prednovoletno srečanje
v prostorih TIB Transport

Vodstvo Društva upokojencev Ilirska Bistrica si pridržuje pravico do dopolnitve ali spremembe programa.

Pred napovedanim izletom ali srečanjem bomo poverjenike in člane društva obvestili o cenah in času prijav.

Prijave z vplačilom sprejemamo pred izletom ali srečanjem v pisarni društva ob sredah in petkih med 9. in 12. uro.

Vabljeni.

Društvo upokojencev

Ilirska Bistrica

Bazoviška 28

Tel. 05 / 714 55 98



Pevski zbor vodijo njegovi prizadevni člani



Upravni odbor Mešanega pevskega zbora
Avgust Šuligoj (stojijo z leve proti desni)

Dimitrij Grlj - zborovodja,
Anica Grlj - član, Rado Grlj - član,
Danica Podobnik - blagajničarka,
Polde Pugelj - član, Franc Perovič - član,
Danica Pardo - tajnica in
Breda Poljšak - predsednica.

Izdajo pričujoče številke
Jesenskih listov so podprli:

Esimit Technology d.o.o.
Ilirska Bistrica

Zavod za založniško dejavnost
Vzajemnost Ljubljana

Provita, Inženiring d.o.o.
Ilirska Bistrica

Venex, Nadoh Vesna
Ilirska Bistrica

Atelje Brigita
Ilirska Bistrica



Občina Ilirska Bistrica

Društvo upokojencev
Ilirska Bistrica

Gostišče s prenočišči Danilo
Ilirska Bistrica

 **BANKA KOPER**
Banka Koper d.d.

AdriaticSlovenica 
Zavarovalna družba d.d. • Članica Skupine KD Group
Adriatic Slovenica d.d.

SKD
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti
Območna izpostava Ilirska Bistrica

Turistično društvo
Ilirska Bistrica

Uredniški odbor

Dimitrij Grlj
Franc Gombač
Ivko Spetič
Danica Pardo
Vojko Čeligoj

Oblikovanje
Edo Seles
Grafična priprava
Studio Rolih Ilirska Bistrica
Tisk
Lotos Postojna, april 2009